

Jaana Rahkola & Tuija Rautakoski

**VIISIVUOTIAIDEN TEKNOLOGIAKORKEAKOULUPROJEKTI
TORKINMÄEN PÄIVÄKODISSA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosionomin koulutusohjelma
Huhtikuu 2019**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Huhtikuu 2019	Tekijä/tekijät Jaana Rahkola & Tuija Rautakoski
Koulutusohjelma Sosionomi		
Työn nimi VIISIVUOTIAIDEN TEKNOLOGIAKORKEAKOULUPROJEKTI TORKINMÄEN PÄIVÄKO- DISSA		
Työn ohjaaja Tarja Mäkitalo KM	Sivumäärä 46+3	
Työelämäohjaaja Elina Huttunen, lastentarhan opettaja		
Työmme tilaaja oli Kokkolan kaupungin sivistystoimen varhaiskasvatuspalvelut ja opinnäytetyömme toteutimme Torkinmäen päiväkodissa. Toteutimme opinnäytetyömme projektirakenteella. Opinnäytetyömme koostui kirjallisesta osuudesta ja käytännön interventioista. Tutkimme ja kokeilimme lasten kanssa teknologialaitteita ja niiden turvallista käyttöä sekä teimme lasten omat sadut teknologialaitteita hyödyntäen. Opinnäytetyömme käsitteli teknologiakasvatusta varhaiskasvatuksessa. Tavoitteenamme oli viisivuotiaiden lasten teknologiaosaamisen kehittäminen Torkinmäen päiväkodissa. Lisäksi tavoitteenamme oli vahvistaa huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Tietoperustamme keskeisiä aihealueita olivat teknologiakasvatus ja monilukutaito, oppimisympäristöt, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä lapsen luontaiset tavat toimia. Pohjana projektiopinnäytetyöllemme toimi valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Opinnäytetyömme sai Torkinmäen päiväkodin henkilökunnan miettimään, miten teknologiaa voisi monipuolisemmin hyödyntää päiväkodin arjessa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö lisäsi huoltajien tietoisuutta päiväkodin arjesta. Lapset kokivat teknologialaitteiden käytön mielekkäänä ja ymmärsivät, mitä olivat teknologiaa hyödyntäen saaneet aikaan. Arvioimme projektimme onnistumista palautteiden sekä itsearvioinnin avulla.		
Asiasanat huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, lapsen ominaiset tavat toimia, monilukutaito, oppimisympäristöt, teknologiakasvatus, tutkiva ja kokeileva työtapa, varhaiskasvatus		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date April 2019	Author Jaana Rahkola & Tuija Rautakoski
Degree programme Bachelor of social services		
Name of thesis TECHNOLOGY COLLEGE PROJECT FOR FIVE-YEAR-OLDS IN TORKINMÄKI DAY CARE		
Instructor Elina Huttunen, Kindergarten teacher		Pages 46+3
Supervisor Tarja Mäkitalo, Med		
This thesis was commissioned by to the municipal educational administration and early childhood education of Kokkola and the thesis was completed in Torkinmäki day care as a project. Our thesis consists of theoretical research and the activities we carried out in practice. We researched and tried out several technological devices with the children, taught how to use them safely and made our own stories for the children by using these same technological gadgets. This thesis is about using technological instructions in the early stages of childhood education. Our goal was to develop high-class early childhood education by adding the use of technology to Torkinmäki day care. Secondly, we wanted to strengthen the co-operation between the day care and the children’s guardians by using information technology. The theory of this thesis was focused on technology upbringing, multiliteracy, learning environments, co-operation with the guardians using information and communication technology and child focused education. We used the national early childhood education plan as our base for this research. As a result of our thesis, the staff of Torkinmäki day care began to use technology more actively in day to day activities at the day care. The co-operation between the guardians and the staff helped the guardians to learn more about what goes on in their children’s lives when they spend their days at the day care. The children found the technological gadgets fun and understood that they could make things happen by using these devices. We assessed the success of this thesis based on the feedback we received and through self-evaluation.		

Key words co-operation with the guardians, early childhood education, investigating the ways of working, learning environments, multiliteracy, natural way for a child to behave, technological education

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TAUSTAT JA TAVOITTEET	3
2.1 Projektin tavoitteet.....	3
2.2 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja sosionomin varhaiskasvatuksen kompetenssit opinnäytetyön taustalla.....	3
3 TEKNOLOGIA ARJESSAMME	6
3.1 Teknologiakasvatus ja monilukutaito varhaiskasvatuksessa.....	7
3.2 Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.....	9
3.3 Kontekstuaalisen kasvun malli	11
4 LAPSEN ARKI VARHAISKASVATUKSESSA	14
4.1 Lapsen luontaiset tavat toimia	15
4.1.1 Leikkiminen	15
4.1.2 Liikkuminen	16
4.1.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen.....	18
4.1.4 Tutkiva ja kokeileva työtapana.....	19
4.2 Oppimisympäristöt	21
5 PROJEKTITOIMINNAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	23
5.1 Projektioinnäytetyön suunnittelu	23
5.2 Projektioinnäytetyön toteutus.....	24
5.3 Toiminnalliset interventiot lapsille	24
5.4 Interventio päiväkodin henkilökunnalle	30
6 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI	30
6.1 Päiväkodin henkilökunnan alkukysely	31
6.2 Lasten palaute.....	33
6.3 Huoltajien palaute	35
6.4 Päiväkodin henkilökunnan palaute	36
6.5 Tulokset	38
7 POHDINTA	39
LÄHTEET	42
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Nyky-yhteiskuntamme on hyvin teknologisoitunut, ja teknologian päivittäinen käyttö on mukana arjessamme vahvasti. Olemme omien kokemustemme kautta huomanneet, että teknologiaa voisi hyödyntää vahvemmin varhaiskasvatuksessa. Lasten arki ympäröidään teknologialla, mutta lapsille ei anneta välttämättä tietoa teknologiasta ja sen turvallisesta käytöstä. Torkinmäen päiväkoti on uusi rakennus, jossa on nykyaikainen varhaiskasvatusoppimisympäristö teknologialaitteineen. Esittäessämme opinnäytetyönaiheen päiväkodin henkilökunnalle, heidän kiinnostuksensa heräsi. Keskustelussamme tuli esille, että henkilökunnan kokemusten mukaan teknologian hyödyntäminen päiväkodin arjessa ei ole riittävää. Tämä vahvisti aiheemme tarpeellisuuden teknologiaosaamisen kehittämistä Torkinmäen päiväkodin varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2016) mukaan teknologiakasvatuksen tulee ohjata lasta ympäristön teknologian havainnointiin ja omien luovien ratkaisujen keksimiseen. Lapsen kanssa havainnoidaan arjen teknisiä ratkaisuja ja tutustutaan tietoteknologisiin laitteisiin ja niiden toimintaan. Lasten huomio tulee kiinnittää myös teknologian turvalliseen käyttöön. Näemme, että teknologiakasvatuksessa on vahvasti esillä monilukutaito ja oppimisympäristöt. Kiinnitämme siksi näihin erityistä huomiota projektiopinnäytetyössämme. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeä osa varhaiskasvatusta. Päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien ja päiväkodin kesken yleensä suullisesti, mutta teknologian monipuolisempi hyödyntäminen osallistaa huoltajia entistä paremmin yhteistyöhön henkilöstön ja muiden huoltajien kanssa sekä lisää huoltajien tietoisuutta siitä, mitä oman lapsen päiväkotiryhmässä on päivän aikana tehty. Yhteistyön lisääntyminen heijastuu myös lapsen positiivisiin vaikutuksiin. Tavoitteenamme on, että opinnäytetyömme kehittää myös huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Projektiopinnäytetyömme tavoitteena on teknologian monipuolisempi hyödyntäminen Torkinmäen varhaiskasvatuksessa. Toiminnallisessa osuudessa tavoitteenamme on, että lapsi oppii käyttämään teknologiaa turvallisesti leikin, liikkumisen, tutkimisen ja taiteellisen ilmaisun tukena. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lapset suunnittelevat omat sadut teknologian avulla. Tavoitteenamme on myös, että päiväkodin henkilökunta oppii hyödyntämään paremmin päiväkodin teknologialaitteita arjen työssään.

Opinnäytetyömme kirjallinen osuus koostuu toiminnallisen osuuden avaamisesta sekä tietoperustasta. Käsittelemme tietoperustassa varhaiskasvatuksen teknologiakasvatusta ja monilukutaitoa, huoltajien

kanssa tehtävää yhteistyötä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa, oppimisympäristöjä, kontekstuaalisen kasvun mallia sekä lapsen ominaisia tapoja toimia. Opinnäytetyömme taustalla vaikuttaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä sosionomi (AMK) varhaiskasvatuksen kompetenssit.

2 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TAUSTAT JA TAVOITTEET

Esittelemme tässä luvussa taustat ja tavoitteet opinnäytetyöllemme. Avaamme tässä luvussa myös valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä sosionomin varhaiskasvatuksen kompetensseja, sillä nämä toimivat viitekehyksenä projektiopinnäytetyöllemme.

2.1 Projektin tavoitteet

Projektiopinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää viisivuotiaiden lasten teknologiaosaamista Torkinmäen päiväkodissa. Lisäksi tavoitteenamme oli vahvistaa huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Lasten kanssa tehtävissä interventioissa tavoitteenamme oli teknologialaitteiden käytön opetteleminen ja niiden turvallinen käyttö. Lisäksi tavoite oli tutkivan ja kokeilevan työtavan harjoittelu lasten ikätason mukaisesti. Projektin tavoitteena oli myös lisätä huoltajien ja päiväkodin henkilökunnan välistä kommunikointia tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Torkinmäen päiväkodin henkilökunnalle tavoitteenamme oli myös lasten teknologialaitteiden käytön, sekä tutkivan ja kokeilevan työtavan mahdollistaminen lapsiryhmässä. Henkilökohtaisina tavoitteinamme oli teknologialaitteiden käytön sekä tutkivan ja kokeilevan työtavan mahdollistamisen lisäksi lapsiryhmän ohjaaminen lapsilähtöisesti. Lisäksi henkilökohtaisia tavoitteitamme oli sosionomi (AMK) varhaiskasvatuskompetenssien sisäistäminen sekä ohjausosaamisemme vahvistuminen.

2.2 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja sosionomin varhaiskasvatuksen kompetenssit opinnäytetyön taustalla

Varhaiskasvatuslain (540/2018) perusteella opetushallitus on laatinut varhaiskasvatussuunnitelman, jonka mukaan varhaiskasvatusta toteutetaan ja sen perusteella laaditaan suunnitelmat varhaiskasvatukselle. Valtakunnallisella varhaiskasvatussuunnitelmalla on tarkoitus luoda yhdenvertaiset edellytykset kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle niille lapsille, jotka osallistuvat varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen elämää, ja se on myös osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Kasvatus, opetus ja hoito muodostavat kokonaisuuden, jossa painotetaan pedagogiikkaa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään tavoitteet ja sisällöt varhaiskasvatukselle. Lisäksi huomioidaan varhaiskasvatuksen ja huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö sekä monialainen yhteistyö.

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen varhaiskasvatuskompetenssit sisältävät sosiaalialan eettisen ja palvelujärjestelmäosaamisen, asiakastyöosaamisen, kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen, tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen sekä työyhteisö, johtamis- ja yrittämisosaamisen (Sosiaalialan varhaiskasvatuskompetenssit, 2019). Meidän projektiopinnäytetyössämme korostui tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen, sillä tavoitteenamme oli lisätä teknologian käyttöä Torkinmäen päiväkodissa. Tavoitteenamme oli myös lisätä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä tietoviestintäteknologiaa hyödyntäen, mikä ilmenee kriittisessä ja osallistavassa yhteiskuntaosaamisen kompetenssissa. Projektiopinnäytetyömme toteuttaminen vaati meiltä myös johtamisosaamista. Työmme oli projektiluonteinen, ja toimimme siinä projektin johtajina. Meidän vastuullamme oli projektin aloittaminen, eteenpäin vieminen sekä sen päättäminen. Vaikka projektimme toteutumisessa oli osallisena myös päiväkodin muuta henkilökuntaa, oli johtamisvastuu meillä. Projektiopinnäytetyössämme tärkeitä kompetensseja olivat myös sosiaalialan eettinen osaaminen ja asiakastyöosaaminen, sekä palvelujärjestelmäosaaminen.

Sosiaalialan eettinen osaaminen muodostuu siitä, että osaamme toimia lasten oikeuksien sopimuksen sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) ja arvoperustan mukaisesti. Sosiaalialan eettiseen osaamiseen kuuluu myös tasa-arvon edistäminen sekä huono-osaisuuden ehkäiseminen yhteiskunnassa. Sosiaalialan kompetenssit varhaiskasvatuksen näkökulmasta, todentui kompetenssi projektiopinnäytetyössämme siten, että mahdollistimme kaikille kohderyhmämme lapsille teknologian käytön harjoittelamisen, lapsen perheen yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta. Teknologian käytön mahdollistamisella lapselle varhaiskasvatuksessa ehkäisimme huono-osaisuutta ja edistämme näin tasa-arvoa.

Asiakastyön osaaminen on suunnitelmallista, lapsilähtöistä toimintaa, jossa painottuu pedagogiikka. Sen tulee olla myös asiakkaan osallisuutta tukevaa ammatillista vuorovaikutus- ja yhteistyösuhdetta. Projektiopinnäytetyössämme toiminnallinen osuus oli lapsilähtöistä, pedagogisesti suunniteltua toimintaa. Toiminnallisessa osuudessa korostui myös lasten osallisuus: sadut rakentuivat juuri sellaisiksi, kuin lapset halusivat niiden muodostuvan. Toiminta tapahtui ammatillisessa vuorovaikutuksessa meidän kasvattajien toimesta. Asiakastyöhön kuuluu myös perheiden ja kasvatusyhteisön yhteisöllisyyden vahvistaminen. Tätä sosiaalialan osaamista vahvistimme luomalla teknologian avulla WhatsApp -ryhmän kohdelapsiryhmän- ja päiväkodin henkilökunnan välille, jolloin yhteydenpito ja näin ollen huoltajien yhteisöllisyyden tunne olisi ollut mahdollista vahvistua.

Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamiseen kuuluu taito toimia sosiaalisen asiantuntijana moniammatillisissa työryhmissä sekä edistää asiakkaan turvaverkoston toimintaa. Kun teimme projektiopinnäytesyötämme Torkinmäen päiväkodilla, toimimme yhteistyössä kohdelapsiryhmän muun henkilökunnan kanssa. Meidän tuli ottaa heidän näkemyksensä huomioon toimintaamme suunniteltaessa, koska päiväkodin henkilökunta kuitenkin tunsi lapset entuudestaan paremmin kuin me. Kävimme heidän kanssaan toimintaamme suunniteltaessa, kuin toimintamme aikanakin, avointa ja rakentavaa keskustelua siitä, mikä toiminnallisissa osuuksissa mahdollisesti lasten kanssa toimii ja mikä ei. Asiakkaan turvaverkoston edistämisen voimme nähdä niin lasten kuin huoltajienkin näkökulmasta. Mahdollistamalla avoimen ja osallistavan yhteydenpidon huoltajien ja päiväkodin henkilökunnan välillä tuimme huoltajien kesken syntyvää turvaverkoston mahdollisuutta. Tämä myös tukee lapsen turvaverkoston edistämistä: huoltajien turvaverkosto tukee myös lapsen turvallista kasvua ja kehitystä.

3 TEKNOLOGIA ARJESSAMME

Teknologia on läsnä elämässämme joka päivä. Useat arkiset asiat ovat nykyaikana teknisiä, ja mahdollistavat uusia tapoja toimia arjessamme. Kun teknologia sulautuu arkisiin välineisiin, ihmisten ja tietoteknisten laitteiden välille syntyy älykäs vuorovaikutus. Siitä seuraa ihmisen ajankäytön muuttuminen, toiminnan muuttuminen ja ajattelun muuttuminen. Teknologia on lisännyt eri ryhmien sisäistä viestintää. Kommunikointi on helpottunut, kun se ei ole enää sidoksissa johonkin tiettyyn ympäristöön. Teknologia on olennainen osa arkipäiväistä elämäämme ja sen tehtävä on parantaa ihmisten elämänlaatua. Kaikilla ihmisillä tulisi olla yhdenvertainen oikeus teknologian käyttöön. Kun teknologiaa käytetään, on siihen aina jokin syy. Teknologia mahdollistaa sen, että päämäärät voi tavoittaa nopeammin. Se on väline, joka mahdollistaa turvallisemman, luotettavamman, mukavamman ja helpomman keinon saavuttaa tavoite. (Saariluoma, Kujala, Kuuva, Kymäläinen, Leikas, Liikkanen & Oulasvirta 2010, 38–40, 60.)

Teknologia on nykypäivän elämän välttämätön asia. Se on osa arkea, ja nykyinen elämämme jäsentyy teknologian avulla. Teknologia luo ympäristöjä arkeen, ja sen avulla tarkastellaan eri ilmiöitä. Se on siis suuri osa ihmisen jokapäiväistä elämää. On vaikea kuvitella elämää ilman teknologiaa, sillä elollinen ja eloton on nivoutunut teknologian avulla yhteen kiinteästi. (Kiilakoski 2012, 21-22.)

Teknologia on tutkimista, mutta myös toimintaa, joka palvelee elämäämme käytännössä hyödyntäen osaamistamme, välineitä ja materiaaleja, jotka tekevät elämästä ja ongelmien ratkaisemisesta helpompaa. Elämä ilman teknologiaa ja teknologiatiedettä olisi mahdotonta tämän päivän maailmassa. Usein teknologia mielletään moderniksi upouusin laitteineen, mutta ympärillämme on paljon myös vanhaa teknologiaa. Siitä asti, kun ihminen on tietoisesti alkanut käyttämään apuvälineitä ja työkaluja helpottaakseen jokapäiväistä elämäänsä, on teknologiaa ollut olemassa. Teknologian voi määritellä usealla eri tavalla. Turja, Enderpohls-Ulpe ja Chatoney [2009] ovat määritelleet teknologia käsitteen seuraavalla tavalla yhdistäen eri asiantuntijoiden näkemyksiä. (Hujala & Turja 2011, 195-196.)

Teknologialla tarkoitetaan kaikille ihmiselämän alueille sijoituvia toimintoja, joissa ihmiset kehittyvät ja käyttävät työkaluja, koneita, materiaaleja, järjestelmiä, prosesseja ja tekniikoita ratkaistakseen ongelmia ja toimiakseen inhimillisten tavoitteiden, tarpeiden ja toiveiden suuntaisesti (Turja, Enderpohls-Ulpe, & Chatoney, 2009).

Teknologia -termi koostuu kahdesta sanasta, jotka pohjautuvat kreikan kieleen: techne (taito) ja logos (tieto, ajattelu). Hacker ja Barden [1988] tarkastelevat teknologiaa kulttuurin viitekehyksessä tapahtuvana, jossa ihmiset ovat teknologian toteutumisen edellytys. He nimeävät teknologian toteutumiselle

seuraavat asiat: ihmiset, tieto, materiaalit, työkalut ja -koneet, energia, pääoma ja aika. (Kangassalo 2001, 10.)

3.1 Teknologiakasvatus ja monilukutaito varhaiskasvatuksessa

Lapsi tutustuu ja oppii teknologiaa lähiympäristön avulla tutuista asioista ja ilmiöistä. Kasvattajan tehtävä on auttaa lasta tutkimaan ja kokeilemaan eri teknologiavälineitä ja niiden erilaisia ohjelmia, sekä opettaa lapselle niiden eri käyttötarkoituksia. On tärkeää nimetä laitteita lapsille ja kertoa laitteiden historiasta. Kun lapsi seuraa muiden toimintaa, hän alkaa oppia teknologiakäyttötaitoja, ja taitojen karttuessa hän uskaltaa ottaa mukaan oman luovuuden kokeilla taitojaan ja osaamistaan teknologiaan. Tärkeää on myös, että lasta ohjataan huomaamaan ympärillä arkisia asioita, joissa teknologiaa tarvitaan. Teknologiakasvatuksen tavoitteena on, että lapsi uskoo omiin taitoihinsa ratkaista ongelmia itsenäisesti tai ryhmässä, ja että hän uskoo omiin kykyihinsä tehdä asioita. (Hujala & Turja 2016, 199–200.)

Teknologiakasvatuksen avulla lapsi tutustuu kokeilevaan ja tutkivaan työtapaan. Sen tavoitteena on saada lapsi havainnoimaan erilaisia tietoteknologisia laitteita sekä erilaisia arjen teknisiä ratkaisuja. Teknologiakasvatuksessa on otettava huomioon laitteiden turvallinen käyttö. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 45.)

Teknologiakasvatusta suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon lapsen luonnollinen toimintaympäristö. Pääperiaate on se, että lähdetään liikkeelle lapselle tutusta ympäristöstä ja edetään siitä asteittain tuntemattomalle alueelle. Varhaiskasvatuksessa teknologiakasvatukseen nivoutuva teknologinen lukutaito tulisi aina tapahtua lapsilähtöisesti. Kasvattajien olisi huomioitava lapsen kiinnostusten kohteet ja miettiä niiden pohjalta sisältöjä oppimiselle. Lapset tulisi kasvattaa huomioimaan ympäristöstään asioita, jotka kaipaavat ratkaisuja, jotta he oppisivat katsomaan teknologista ympäröivää maailmaa kriittisin silmin. Teknologiakasvatuksessa tulisi oppia havaitsemaan, ihmettelemään, arvostamaan, suunnittelemaan, tuottamaan ja soveltamaan, ymmärtämään ja käytännössä kokemaan, seuraamaan, arvioimaan, vastuulliseen ajatteluun, tiedostamaan, kritisoiimaan ja etsimään. Sen tulisi olla luovuuden, ajattelun, innovatiivisen ajattelun ja ongelmanratkaisujen kehittyminen, joka nousee teknologisesta kontekstista. Samanaikaisesti teknologiaa opitaan ymmärtämään, tuottamaan, hallitsemaan ja käyttämään sekä myönteinen asenne teknologiaa kohtaan kehittyy. Varhaiskasvatuksessa teknologiselle ajattelulle ja asenteelle tulisi luoda pohja ja teknologian alkuvalmiudet ja ensimmäiset perustaidot. Lisäksi lapsen tulisi oppia hyödyntämään ja hallitsemaan teknologiaa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. (Kangassalo 2001, 12–25.)

Teknologian tuoma lisääntynyt hyvinvointi kertoo, että teknologiakasvatuksella on myös taloudellinen katsontakanta. Myös yhteiskunnan hyvinvoinnin ja työllisyyden kannalta teknologiakasvatuksella on merkitystä. Teknologinen luovuus ja ongelmanratkaisukyky synnyttävät uusia keksintöjä ja uutta teollisuutta. Teknologia on tullut jäädäkseen ja sen kanssa on elettävä ja sitä on opittava ymmärtämään. Sen avulla lapsi saa valmiuksia selviytyä, oppii ymmärtämään ja hallitsemaan teknologista maailmaa. Pienten lasten kanssa teknologiakasvatuksen on tarjottava mahdollisuuksia kekseliäisyyden kehittämiseksi ja tarjottava luovia elämyksiä. Tieto pitää antaa toiminnallisuuden kautta elämyksillä ja kokemuksilla. (Kangassalo 2001, 12–25.)

Monilukutaidon käsite (multiliteracies) on syntynyt vuonna 1996, kun The New London Group -niminen tutkimusryhmä julkaisi artikkelin, jossa ryhmä ennustivat tulevaisuuden tarpeen ymmärtää laajemmin lukutaitoa maailman globaalistumisen myötä. Vuorovaikutukset sisältävät tulevaisuudessa enemmän erilaisia kulttuurillisia ja kielellisiä ominaisuuksia, jolloin lukeminen on muutakin kuin lukutaito ja kirjoitustaito. (Koivula, Siippainen & Eerola-Pennanen 2017, 316–317.)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea monilukutaitoa, joka vahvistavaa lasten tasa-arvoa niin kasvatuksellisesti kuin myös koulutuksellisesti. Monilukutaito on perustaito, joka syntyy ympäröivän maailman ja erilaisten kulttuuristen viestien ymmärtämisestä ja vuorovaikutuksesta. Monilukutaito on erilaisten viestien tuottamisen ja tulkinnan taitoja, ja sen perusta on, että tekstit voivat olla eri muodoissa, kuten puhutussa tai digitaalisessa muodossa. Monilukutaito on peruslukutaitoa, medialukutaitoa, kuvanlukutaitoa ja numeerista lukutaitoa. Monilukutaito liittyy oppimisen ja ajattelun taitoihin. Lasten kanssa tutkitaan, tuotetaan ja käytetään erilaisia viestejä esimerkiksi digitaalisissa ympäristöissä. Monilukutaitoa tarvitaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, ihmisten välisissä vuorovaikutuksissa sekä lasten ja perheiden arjessa. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 23–24.)

Sadun kertominen on useiden päiväkotien keino tuottaa tekstiä lapselta. Monilukutaidon ja uusien teknisten välineiden soveltaminen sadun kertomiseen tuo perinteisiin tapoihin uusia keinoja. Kynän ja paperin sijaan kasvattaja voi tallentaa lasten tarinat esimerkiksi tabletin avulla ja liittää kertomuksiin kuvia. Tämä antaa lapsille mahdollisuuden kommunikoida teknologian avulla ja tuottaa itse omia ideoitaan ja ajatuksiaan entistä paremmin sekä vahvistaa lasten toimijuutta ja osallisuutta. Kasvattaja toimii lasten tukena, avustaa ja opettaa lapsia heidän omilla luovissa prosesseissa. (Koivula ym. 2017, 320–321.)

Varhaiskasvatuksessa on muistettava se, että kaikilla lapsilla ei ole samoja mahdollisuuksia vapaa-ajallaan oppia monilukutaitoa. Kaikilla ei ole käytössä uusinta teknologiaa. Varhaiskasvatuksessa on pyrit-

tävä antamaan jokaiselle lapselle mahdollisuus tasapuolisesti oppia monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Näiden taitojen oppiminen on tapahduttava kannustavasti ja turvallisesti yhdessä varhaiskasvattajan kanssa monipuolisessa varhaiskasvatusympäristössä. (Koivula ym. 2017, 322.)

3.2 Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää varhaiskasvatuksessa. Yhteinen tavoite on turvata lapselle terve ja turvallinen kasvu, kehitystä ja oppimista edistävät olosuhteet. Yhteistyötä tukee keskinäinen kunnioitus ja tasa-arvoinen vuorovaikutus varhaiskasvatuksen ja lasten huoltajien välillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään hyödyksi huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä, ja yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä yhteydenpitoa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32–33.)

Huoltajien osallisuutta päiväkodin arkeen tulee lisätä. Huoltajien tulee tietää varhaiskasvatuksen sisällöstä ja tavoitteista. Huoltajien tulee nähdä päiväkodin arkea ja heille täytyy antaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatuksen järjestämiseen, sekä verkostoitua toisten huoltajien kanssa. Kun huoltajien tieto päiväkodin arjesta lisääntyy, yhteisölliset toiveet lisääntyvät, ja syntyy välittävä ilmapiiri. Huoltajat kokivat Opetus- ja kulttuuriministeriön 2014 tekemän kyselyn mukaan, että yhteistyö päiväkodin välillä koettiin riittäväksi, mutta yhteistyön muodot eivät ole tarpeeksi monipuolisia. Huoltajien osallisuutta voidaan lisätä myös hyödyntämällä sähköisiä välineitä. Yhä useammassa päiväkodissa esimerkiksi kasvun kansio, johon dokumentoidaan lapsen arkea ja kehitystä päiväkodissa, toteutetaan sähköisesti, jolloin myös huoltajien on mahdollista osallistua lisäämällä kuvia ja tarinoita kotoa. (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi, Siimes 2016, 230–234.) Vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan yhteistyöhön kuuluvat vuorovaikutus ja luottamus. Luottamus ja vuorovaikutus syntyvät toisia kunnioittavista kohtaamisista. Niitä tulee pitää yllä, jotta lapsen terve kasvu ja hyvinvointi turvaantuu. (Koivula, Siippainen, Eerola-Pennanen 2017, 85–86.)

Varhaiskasvatuksen toiminnassa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa toiminnan tukena. Haasteita tieto- ja viestintäteknologian käyttöön tuo henkilöstön kouluttautumattomuus. Toisissa päiväkodeissa on saatavilla monipuolisemmin tietoteknisiä laitteita kuin toisissa. Erilaiset sähköiset alustat viestinnälle ovat tulleet koulumaailmasta myös varhaiskasvatukseen. Päivittäinen viestintä, kuten tiedottaminen tai lapsen kuvien ja teoksien jakaminen, tapahtuu eri alustojen välityksellä huoltajille. Juridisesti nämä sähköiset alustat tuovat kuitenkin monenlaisia haasteita, kuten esimerkiksi sähköisesti tapahtuvalle varhais-

kasvatuksen ja huoltajien väliselle yhteistyölle. Tavallisissa suojaamattomissa sähköposteissa ei saa lähettää salassa pidettäviä tietoja, eikä niitä voida lähettää edes silloin, vaikka asiakas siihen suostuisi. Tietosuoja sähköpostiviestin lähettämiseen on haasteellista, sillä virheelliset sähköpostiosoitteet ovat suuri riski ja ulkopuoliset henkilöt pääsevät helposti käsiksi suojaamattomiin sähköposteihin. Henkilökohtaiset sähköpostit ovat kiellettyjä ilman riittäviä salaus ja tunnistusmahdollisuuksia. Monissa kunnissa päiväkodin viestintään on kehitetty yhteistyöalustoja, joihin vaaditaan kirjautumista esimerkiksi pankkitunnuksilla tietoturvan säilyttämiseksi. (Heinonen ym. 235–239.)

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tieto- ja viestintä taitojen kehittäminen tapahtuu vaiheittain ja sitä tarvitaan lisää. Vantaan kaupungin sivistystoimi (2015) on laatinut Varhaiskasvatukseen tieto- ja viestintäteknikan pedagogisen käytön strategian, jossa käydään läpi, mitä varhaiskasvatuksen henkilökunnan tulisi osata. Strategiassa on mainittu, että henkilökunnan on muun muassa hallittava tabletin peruskäyttöä ja osattava tehdä sähköinen uutiskirje huoltajille. Lisäksi henkilökunnan on osattava ohjeistaa huoltajia kuvaus- ja julkaisulupiin liittyvissä asioissa. Jokaisen lapsiryhmän henkilökunnalta tulisi löytyä tarvittavaa tieto- ja viestintäteknologiaosaamista, ja se on Vantaan kaupungin tavoite. Tieto- ja viestintäteknologian yhdyshenkilöt ovat keskeisessä asemassa siinä, että osaaminen lisääntyy. Tukihenkilöille järjestetään tarvittavia koulutuksia ja tapaamisia säännöllisesti, jotta osaaminen varmistetaan.

Ylöjärven kaupungin varhaiskasvatuksen johtaja Marjo Vesa kertoo, kuinka Ylöjärven varhaiskasvatuksessa on huomioitu viestinnän ja vuorovaikutuksen tärkeys huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä ja pyritty miettimään oikea tapa toteuttaa viestintää. Mielenkiinto on huomioitu myös lasten huoltajilta, ja heiltä kysytty heidän kokemuksiansa ja tarpeitansa viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittämisestä. Varhaiskasvatuksen henkilökunta on huomannut, että sähköiset järjestelmät viestinnässä ja vuorovaikutuksessa lisäävät henkilökunnan ja huoltajien tyytyväisyyttä. Sähköiset järjestelmät tuovat myös talouteen kustannussäästöjä. Sähköiset viestit ja tiedotteet saavuttavat huoltajat, ja ne ovat saatavilla, kun niitä tarvitsee. Lisäksi ne helpottavat arkea. Varhaiskasvatuksen henkilökunta näkee sähköisten järjestelmien kautta, ovatko huoltajat lukeneet viestit. Paljon on vielä kehitettävää, ja Ylöjärven varhaiskasvatus on haastanut sekä työntekijät että perheet kehittämään sähköistä järjestelmää. Osallistava palvelumuotoilu lisää sekä huoltajien että varhaiskasvatuksen henkilökunnan tyytyväisyyttä. (Vesa, M. 2018.)

Yksi tavoitteistamme oli huoltajien ja päiväkodin yhteistyön lisääminen tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Loimme viisivuotiaiden teknologiakorkeakoulun lasten huoltajille WhatsApp -ryhmän ja lisäsimme siihen huoltajat, jos he antoivat siihen luvan. Luvan kysyimme huoltajilta kirjallisena ennen interventioidemme alkamista. Interventioiden aikana lähetimme lapsista kuvia ja kirjoituksia ryhmään sekä linkin sovellukseen, jolla lapset tekivät satuhahmoja. Päiväkodille tehtyjen interventioiden jälkeen

lähetimme huoltajille tekemämme videon siitä, mitä viikon aikana on tapahtunut. Saman videon olimme lähettäneet aikaisemmin päiväkodin henkilökunnalle.

Kun tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään viestintäkanavana huoltajien kanssa, tulee huomioida myös siihen liittyvät riskit. Kun otimme toiminnallisista osuuksistamme kuvia ja lähetimme ne vanhempien WhatsApp -ryhmään, tuli meidän ottaa kuvat niin, etteivät lasten kasvot näkyneet kuvissa. Huomioimme ryhmää muodostaessa myös, että hyväksyimme ryhmään vain ne vanhemmat, jotka olivat luvan siihen antaneet, eikä ulkopuolisia pääsyt ryhmään osalliseksi. Projektimme päättyttyä me poistimme projektiin ottamamme kuvat päiväkodin puhelimelta. Riskinä tällaisessa viestintäkanavan käytössä on se, että kuvat jäävät ryhmään kuuluvien huoltajien teknologialaitteisiin ja niiden poistaminen ja turvallinen käyttäminen on huoltajien vastuulla.

3.3 Kontekstuaalisen kasvun malli

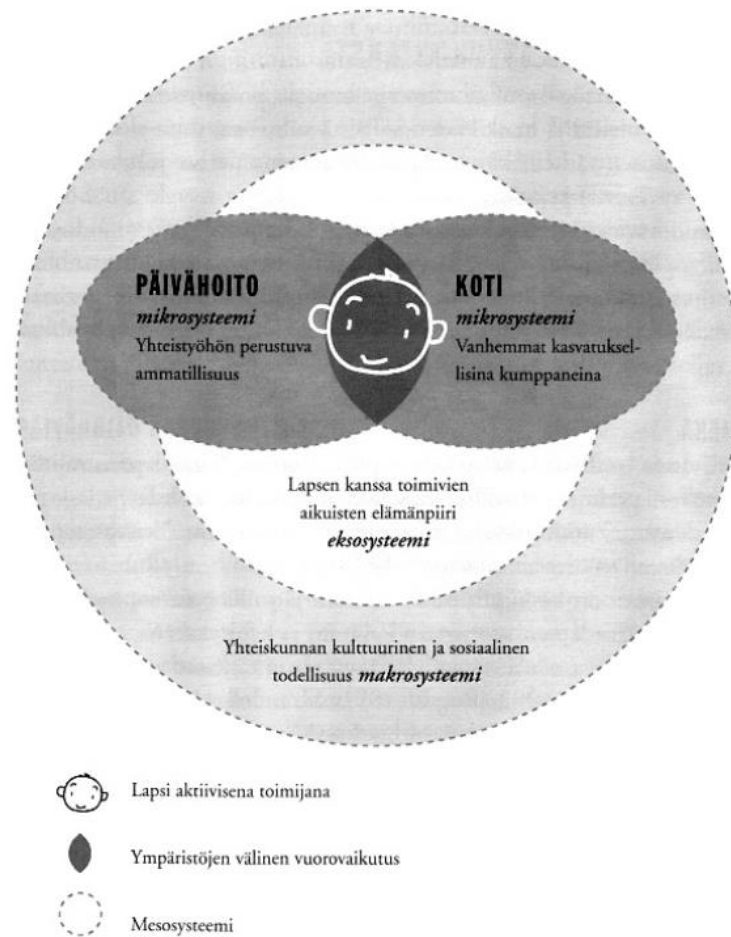
Opinnäytetyömme tavoitteet liittyivät teknologikasvatukseen sekä huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön varhaiskasvatuksessa. Olemme huomioineet teoriassamme myös monilukutaidon ja oppimisympäristöt, sillä nämä liittyvät oleellisesti teknologikasvatukseen. Tarkastelemme opinnäytetyöprojektiamme kontekstuaalisen kasvun mallin näkökulmasta, joka perustuu professori Urie Bronfenbrennerin ekologiseen teoriaan, jossa lapsi hahmotetaan aktiivisena toimijana omassa kontekstissaan. (Hujala ym. 2007, 21–25.) Huomioimme opinnäytetyöprojektissamme kontekstuaalisen kasvun mallia. Toimintamme lähtökohdina olivat päiväkodin lapset, ja huomioimme myös varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja lasten huoltajien välisen yhteistyön projektissamme. Kiinnitimme huomioita myös lasten oppimisympäristöihin, nyky-yhteiskuntaan teknologian näkökulmasta sekä varhaiskasvatusta ohjaaviin lakeihin ja säädöksiin. Huomioimme myös lasten ikä- ja kehitystason sekä lasten luontaiset tavat toimia.

Ydinajatus kontekstuaalisen kasvun mallissa on vuorovaikutusprosessi yksilön käyttäytymisessä ja sosiaalisten ympäristöjen yhteistoiminnassa. Lapsi on osa systeemiä ja hän itse vaikuttaa systeemin toimintoihin. Kuviossa (KUVIO 1) tarkastellaan mallia lapsesta käsin, joka kasvaa perheessä ja päivähoitossa. Aikuinen nähdään lapsen kasvun tukijana. Lapsen lähellä oleva ympäristö nimetään Bronfenbrennerin termin mikrosystemiksi. Mikrosystemi koostuu yksilön ympärillään kokemista henkilösuhteista, rooleista ja prosesseista. Lapselle pysyvin, jatkuvin ja tärkein kasvu-ympäristö on oma perhe. Varhaislapsuuden vuorovaikutussuhteet ovat lapsen ja vanhempien välillä, mutta kun lapsi kasvaa, vuorovaikutussuhteet laajenevat lapsen perheen ulkopuolelle lähellä vaikuttaviin ihmisiin, kuten päivähoitoon. Mesosysteemi tarkoittaa ympäristöjen välisiä suhteita, joissa lapsi toimii aktiivisesti. Esimerkkinä

tästä on kodin ja päiväkodin välinen kommunikointi. Lapsi on aktiivinen toimija, johon vaikuttavat kodin ja päivähoidon yhteistyö, mikä heijastuu myös vanhemmuuteen. Eri ympäristöjen väliset toimivat sosiaaliset suhteet perustuvat jatkuvuuteen ja vastavuoroisuuteen, ja tämä edistää lapsen kehitystä positiivisesti. (Hujala ym. 2007, 21–15.)

Bronfenbrenner [1979] on nimennyt lapsen lähellä olevan ympäristön eksosysteemiksi. Lapseen vaikuttaa kasvu ympäristöjen ulkopuolella oleva maailma, esimerkiksi vanhempien ja päiväkodin kautta. Perheen toimintoja voivat esimerkiksi säädellä työaikalaki, tukipalvelut tai vanhempainvapaat, jotka vaikuttavat vanhempien rooliin toimia kasvattajina lapsille. Päivähoidossa työntekijöiden oma elämä ja esimerkiksi ammatilliset koulutukset muovaavat eksosysteemiä. Nämä tekijät muovaavat lapsen arkea, mahdollisuuksia toimia ja näin ollen koko kuvaa lapsesta itsestään. Eksosysteemi vaikuttaa lapseen siis välillisesti niiden aikuisten kautta, joiden kanssa lapsi on tekemisissä arjessaan. Kaikki tekijät mikrosysteemeissä luovat eksosysteemiä, joka palaa takaisin lasten toimintoihin aikuisten välityksellä. Makrosysteemi määrittelee ekso-, meso- ja mikrosysteemien toimivuuden lasten kannalta. Makrosysteemi tarkoittaa ekonomisia, sosiaalisia, kasvatuksellisia ja poliittisia järjestelmiä sekä lakeja, jotka määräävät toimintaamme. (Hujala ym. 2007, 15–21.)

Ekologiseen teoriaan pohjautuvan kontekstuaalisen kasvun mallin tehtävä on saada kasvattajat ymmärtämään lapsen kasvuprosessi yhtenä osana laajempaa kokonaisuutta ja tiedostamaan kaikki vaikutukset siihen. Malli antaa juuret kasvatusotteelle, mikä perustuu yhteistoimintaan ja selkeyttää yhteistyön tärkeyden lapsen kasvu ympäristöjen välillä. (Hujala ym. 2007, 15–21.)

KUVIO 1. Kontekstuaalisen kasvun malli (Hujala ym. 2007, 21.)

Nykyään lapsen arkipäivään kuuluu vahvasti tieto- ja viestintäteknologia, ja se vaikuttaa lapsen elämään. Kontekstuaalisen kasvun näkökulma nivoo lapsen oppimisen, kehityksen ja kasvun vahvasti lapsen arkeen. Keskeisiä tiedostamisen ja tarkastelun asioita ovat lasten keskinäiset sekä lapsen ja aikuisten välinen yhteistyö, erilaiset oppimis- ja kasvuympäristöt ja lapsen mahdollisuus toteuttaa itseään näissä ympäristöissä. Aikuisen tehtävä on eri oppimisympäristöjen luominen erilaiselle oppimisille sekä yhteistyön toteuttaminen. Ennen lapsen elinympäristö oli koti ja kodin läheinen ympäristö. Tänä päivänä lapsen elinympäristö on laajempi kuin aikaisemmin. Lapset osallistuvat kodin ulkopuoliseen varhaiskasvatukseen, näkevät teknologian välityksellä kuvia ja videoita muista maista ja matkustavat enemmän kuin ennen. Suomessa asuu paljon muualta muuttaneita. Lapsen tulisi oppia hahmottaa itsensä ja oma paikkansa tässä laajenevassa ympäristössä. Kodin ja päiväkodin välinen yhteys on lapselle tärkein kasvuympäristöjen välinen yhteys. Myös tämän yhteyden kehittämisessä tieto- ja viestintäteknologialla on oma roolinsa. (Kangassalo 2001, 79–80.)

Opinnäytetyömme käsittelee teknologiakasvatusta varhaiskasvatuksessa, ja huomioimme tämän kontekstuaalisen kasvun malliin. Lapsi on opinnäytetyömme keskiössä, jonka kasvuun ja kehitykseen vaikuttavat eri tasot. Opinnäytetyössämme mikrosysteemiin, eli lasta lähimpänä olevaan kehään kuuluvat lapsen huoltajat ja päiväkodin työntekijät, sekä lapsen lähiympäristö eli koti ja päiväkotiki. Mesosysteemi käsittää opinnäytetyössämme kodin ja varhaiskasvatuksen vuorovaikutusta, eli huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Opinnäytetyössämme halusimme lisätä varhaiskasvatuksen ja huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Eksosysteemi käsittää opinnäytetyössämme lasta ja lapsen lähellä olevaa maailmaa. Teknologialla on suuri vaikutus tänä päivänä lasten eksosysteemiin. Varhaiskasvatuksen henkilöstön kiinnostus ja kouluttautumishalukkuus teknologisiin laitteisiin, sekä tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin on kytköksissä suoraan lapsiin ja tätä kautta myös lapsen huoltajiin. Makrosysteemiin kuuluu säädöksiä ja lakeja, vallitseva kulttuuri ja yhteiskunta, jotka vaikuttivat päiväkodin, meidän omaan sekä huoltajien toimintaan opinnäytetyömme aikana, mikä puolestaan heijastui suoraan lapsiin. Huomioimme työssämme myös tietoturva-asiat sekä sen, miten toteutamme toimintamme lain ja asetusten mukaisesti.

4 LAPSEN ARKI VARHAISKASVATUKSESSA

Tässä luvussa käsittelemme lapsen luontaisia tapoja toimia: leikkimistä, liikkumista, taiteellista kokemista ja ilmaisemista sekä tutkivaa ja kokeilevaa työtapaa. Käsittelemme tässä luvussa myös oppimisympäristöjä varhaiskasvatuksessa, sillä ne mahdollistavat ja tukevat lapsen edellä mainittujen luontaisen toimintatapojen toteutumisen.

4.1 Lapsen luontaiset tavat toimia

Lapselle on luontainen tapa toimia ja ajatella leikkimisen, liikkumisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen kautta. Kun lapselle luodaan edellytykset toimia hänelle luontaisella tavalla, vahvistaa se lapsen hyvinvointia ja hänen käsitystensä itsestään. Lapsen ajattelu ja tunteet ilmenevät hyvin silloin, kun lapsi toimii hänelle mielekkäällä tavalla. Tällöin myös kasvattajille avautuu mahdollisuus päästä näkemään lapsen ajattelumaailmaa. Tähän mahdollisuuteen menetelmät ovat yksinkertaiset: kasvattajien toiminta ja keskustelu yhdessä lasten kanssa sekä lasten toimien havainnointi. (Heikkilä ym. 2007, 20–22.) Opinnäytetyömme suunnittelussa ja toteutuksessa otimme huomioon lapsen luontaiset tavat toimia sekä lapsen ikä- ja kehitystason.

4.1.1 Leikkiminen

Varhaiskasvatuksen yksi tärkeimmistä toimintamuodoista on leikki. Lapselle tulee olla mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin varhaiskasvatuksessa. Leikki on lapselle luontainen tapa olla ja elää. Leikin avulla lapsi myös hahmottaa maailmaa. Sen avulla lapsen on helpompi käsitellä tunteita. Lapsen mielikuvitus on apuna leikin mahdollistamiseen ja siihen, että leikin avulla lapsi voi kokeilla erilaisia ideoita ja rooleja, mitä hän ei muuten toteuttaisi. Kun lapsi kokee jotain, joka herättää hänessä uteliaisuutta, erilaisia tunteita ja mielenkiintoa, virittävät ne lapsen usein leikkiin. Leikki on vuorovaikutteista, on siinä mukana sitten lapsia tai lapsia ja aikuisia. Tämä luo perustan lapsen ajattelun ja kielen kehitykselle. Ryhmässä leikkiessään lapsi oppii säätelemään tunteitaan, ja huomioimaan muiden näkökulmia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 38.)

Viisivuotiaiden lasten leikki ottaa vaikutteita myös mediasta. Lapset elävät ja kasvavat keskellä media-yhteiskuntaa, jolloin on luonnollista, että media vaikuttaa myös heidän leikkeihinsä. Media vaikuttaa lapsiin esim. televisio-ohjelmien ja videopelien kautta. Lapsen identiteetin rakentumiseen vaikuttaa virtuaalinen ympäristö, joka häntä ympäröivässä yhteiskunnassa vallitsee. Lapset orientoituvat jo hyvin

varhaisessa vaiheessa mediayhteiskuntaan ja median tarjoama sisältö, välineet ja sosiaaliset suhteet ovat osa virtuaalista ympäristöä, joka vaikuttaa lapsen kehitykseen. Vaikka leikin muoto saattaa muuttua median vaikutuksesta esim. siten, että leikki luodaan tietokoneruudulla ja se ottaa vaikutteita mediasta, tapahtuu se silti lapsen mielikuvituksen avulla ja kuviteltuna tilanteena. (Helenius ja Lummelahti 2013, 46–48.)

Leikki nähdään kuviteltuna tilanteena ja sen muotoon vaikuttaa lapsen ikä ja kehitystaso. 5-vuotias siirtyy leikeissään jo hiljalleen roolileikkeihin. Satuhahmot luotuaan 5-vuotias lapsi kykenee kertomaan sadun roolihahmonsa ympärille jo paremmin kuin lapsi, joka ei vielä kykene hahmottamaan rooleja satujen taustalla. Vygotskin [1933] mukaan lapsen siirtyessä roolileikkeihin hän on ymmärtänyt, että esineiden ja asioiden ulkoisia ominaisuuksia tärkeämpää ovat ihmiset, jotka niitä käsittelevät ja ohjaavat. Lapsi kiinnittää entistä enemmän esineiden sijaan huomiota siihen, miten ja kuka saa ne toimimaan ja liikkumaan. Roolileikeissä korostuu lasten välinen vuorovaikutus. Mielikuvitus jaetaan leikissä olevien lasten kesken ja leikki on myös silloin monipuolisempaa ja pitkäjänteisempää. 5-vuotiaalla leikin aloitusvaihe leikistä roolileikiksi saattaa kestää kauan eivätkä keskinäiset roolileikit ole välttämättä vielä kovin korkeatasoisia. (Helenius & Lummelahti 2013, 88.)

Toteutimme sadun kertomisen parityönä sen vuoksi, että lapsi oppii sadun kertomisen lisäksi ottamaan toisen näkökulman ja mielipiteen huomioon. Interventioissamme leikki tapahtui teknologian avulla. Valitsimme projektimme kohderyhmäksemme viisivuotiaat lapset sen vuoksi, että he kykenevät jo roolileikkeihin ja kykenevät jo muodostamaan sadun luomiensa satuhahmojen ympärille.

4.1.2 Liikkuminen

Liikunnalla on suuri merkitys lapsen kokonaisvaltaiselle kasvulle ja kehitykselle. Fyysinen aktiivisuus tukee lapsen motorisia taitoja ja niiden kehittymistä. Sen lisäksi, että lapsi liikkuu ryhmässä, tukee se hänen vuorovaikutus- ja itsesäätelytaitojaan. Lapsi oppii ja omaksuu jo hyvin varhaisessa vaiheessa terveelliset elämäntavat. Siksi on tärkeää, että varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen terveyttä ja hyvinvointia edistäviä elämäntapoja. Lasta tulee kannustaa ja ohjata fyysisesti aktiivisiin elämäntapoihin. Tätä työtä varhaiskasvatuksen tulee toteuttaa yhteistyössä huoltajien kanssa. Näin lapsi omaksuu taitoja itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoja laajemmassa perspektiivissä. Tämä tulee toteuttaa lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 46.)

Jotta lapsi omaksuu itselleen fyysisesti aktiivisen elämäntavan, tulee varhaiskasvatuksen ohjata ja mahdollistaa lapselle erilaisia ohjattuja kuin vapaitakin liikuntamuotoja päivän aikana. Lapset leikkivät ja liikkuvat luonnostaan paljon, ja tämä tulee mahdollistaa myös varhaiskasvatuksessa. Ennen kaikkea liikunnallisen toiminnan tulee tarjota lapselle iloa ja riemua. Tämä tukee ajatusta siitä, että lapsi omaksuu aktiivisen elämäntavan itselleen myös vapaa-ajallaan. Tähän varhaiskasvatus tarvitsee huoltajien tukea. Heidän tulee mahdollistaa lapselle fyysisesti aktiivinen elämäntapa lapsen vapaa-ajalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 46.)

Lapsen motiivi liikkumiseen on erilainen kuin aikuisella. Alle kouluikäinen lapsi ei tarvitse aikuiselta motivointia liikkumiseen, vaan aikuisen roolissa on tässä pikemminkin kyse lähinnä siitä, mitä lapsen annetaan tehdä, mihin häntä kannustetaan ja miten paljon hänelle annetaan aikaa liikkumiseen. (Sääkslahti 2018, 108.) Varhaiskasvatuksella on päivittäisten rutiinien osalta lapsen liikkumisen osuudessa suuri merkitys. Päiväkodissa arkea rytmittävät tietyt rutiinit, esim. lepoaikat, ruokailut ja ulkoilut. Mutta se, miten päivärutiinit rakennetaan näiden ympärille, on tärkeää. Lapselle ei ole luontaista esimerkiksi istua pitkää aikoja aloillaan. Tätä piirrettä varhaiskasvatuksessa voidaan tukea esimerkiksi siten, ettei pitkää aloillaanoloaikoja tule lapselle paljon, vaan välillä lapselle annetaan mahdollisuus liikkumiseen. Liikunnan varhaiskasvatuksessa ei tarvitse aina olla liikuntaa sellaisessa muodossa kuin me aikuiset sen usein miellämme, vaan lapselle liikuntaa ja liikkumista on itse leikkiminenkin. Vapaalle leikille tulee antaa varhaiskasvatuksessa mahdollisimman paljon aikaa. Ulkoilun porrastaminen päiväkodissa tukee myös lapsen mahdollisuuksia liikkumiseen. Kun lapsia on vähemmän kerralla ulkona, on lapsella paremmat mahdollisuudet ulkoilutelineiden monipuoliseen käyttöön. (Sääkslahti 2018, 219–220.)

Huomioimme opinnäytetyöprojektissämme lapsen tarpeen liikkumiseen mm. siten, että rytmitimme interventiomme niin, ettei lapselle tule pitkiä paikallaanoloaikoja kerralla paljon. Torkinmäen päiväkotitoiminta on ”liikkuva päiväkotitoiminta”, minkä huomasimme mm. siinä, että päiväkodin arki oli rytmitetty siten, että lapsille mahdollistettiin liikkuminen päivän aikana usein. Päiväkodin ulkoilu oltiin rytmitetty mm. siten, että pieni määrä lapsia oli ulkoilussa kerralla. Näin ollen lapsilla oli paremmat mahdollisuudet ulkoilutelineiden käyttöön, kun heidän ei tarvinnut jonottaa vuoroaan niihin. Sopeutimme projektiopinnäytetyömme toiminnalliset osuudet siten, etteivät lasten ulkoilut lyhentyneet tämän vuoksi. Huomasimme, että päiväkodin tarjoamat välineet liikuntaan olivat laadukkaat ja laajat. Lapsilla oli myös sisätiloissa mahdollisuus päivän aikana harrastaa liikuntaa avaran tilan ja pehmoisten välineiden/patjojen ansiosta. Hyödynsimme tätä tilaa toiminnallisissa tuokioissamme. Kun lapset antoivat yksitellen palautetta tuokiostamme, muu ryhmä odotti vuoroaan tässä tilassa liikuntaradan merkeissä. Yksi lapsen liikkumisen muoto varhaiskasvatuksessa on erilaiset retket. Tämän vuoksi toteutimme viimeisen toiminnallisen

osuutemme retken muodossa koulullemme. Näin ollen lapset pääsivät konkreettisesti näkemään, millainen ammattikorkeakoulu on, ja samalla lapset pääsivät näkemään tuottamansa sadut Silmu-labarrassa. Projektiopinäytetyömme nimikin jo viittaa korkeakouluun, joten myös siksi oli tärkeää konkretisoida lapsille korkeakoulumme retken muodossa.

4.1.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Lapsen taiteellista ilmaisemista ja kokemista on tärkeää tukea varhaiskasvatuksessa. Samalla kun varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen taiteellisuutta, kehitetään myös hänen tietämystään kulttuuriperinnöstämme, kuvataiteestamme sekä muusta visuaalisesta kulttuuristamme. Tätä varhaiskasvatuksessa tulee toteuttaa tarjoamalla lapselle mahdollisuus monipuoliseen kuvailmaisuun. Monipuolisen kuvailmaisun avulla lapsi harjoittaa kuvallista ajatteluaan, havainnointiaan sekä kuvien tulkintaa. Lasten kuvailmaisua voi tukea esim. tekemällä mediaesityksiä, maalaamalla, piirtämällä ja rakentamalla erilaisia kuvia. Lapselle tulee tarjota erilaisia tapoja, välineitä ja materiaaleja toteuttaa taiteellista ilmaisemistaan. Lasten monipuolista taiteellista kokemista voidaan tukea varhaiskasvatuksessa havainnoimalla yhdessä heidän kanssaan heidän tuottamiaan taideteoksia, kuvia, mediasisältöjä ja esineitä. Lasten kanssa on tärkeää havainnoida niin luonnon kuin rakennetunkin ympäristön kohteita. Lasta tulee kannustaa kertomaan omia ajatuksiaan ja tulkintojaan kohteista. Lapsen taiteellista kokemista tuettaessa tulee aikuisen ohjata lapsen huomio kohteita tarkasteltaessa sen väreihin, materiaaleihin, muotoihin, tekijään sekä esitysyhteyteen. Lasta tulee myös kannustaa kertomaan avoimesti niistä tunteista, joita kohteet hänessä herättävät. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 42.)

Lapselle on luontainen tapa tutkia maailmaa ja ilmaista itseään taiteen avulla. On tärkeää, että lapsen ympärille luodaan sellainen ympäristö ja ilmapiiri, että hän kokee voivansa ilmaista itseään vapaasti ja avoimesti. Kun lapsi ilmaisee taiteen avulla itseään, tulee aikuisen olla siinä vuorovaikutustilanteessa avoimesti läsnä, tuomitsematta tai arvostelematta lapsen taiteellisia tuotoksia. Lapsen taiteelliset tuotokset kertovat aina jotain lapsen ajatusmaailmasta. Olemalla osallisena vuorovaikutuksessa lapsen kanssa taiteen tulkinnassa avautuu aikuiselle osa lapsen ajatus- ja tunnemaailmasta. (Hujala & Turja. 2017, 112.) Lapsen taiteellista toimijuutta vahvistaa myös vertaisryhmän näkemys taiteesta. Kun taidekasvatus varhaiskasvatuksessa lähtee lapsen omista ajatuksista ja ilmaisuista, tukee tämä lapsen kokemusta tulla osalliseksi taiteellista kulttuuriaan ja ympäristöään. (Hujala & Turja 2017, 120.)

Taiteellinen kokeminen ja ilmaisu varhaiskasvatuksessa on siis kulttuurisidonnaista. Vaikka taidekasvatuksella on ensisijainen tarkoitus tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua, on sillä myös yhteiskunnalli-

sesti merkittävä tarkoitus. Kun lapselle mahdollistetaan monipuolinen taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen varhaiskasvatuksessa, kasvattavat ne lasta kulttuurillisesti osaksi yhteiskuntaa. (Ruokonen, Ruusanen, Välimäki. 2009. 48.) Taidekasvatus on myös mediasidonnaista. Mediakulttuuri on vahvasti läsnä jo varhaisiän lasten arkielämässä. Lapselle mediakulttuuri tulee tutuksi mm. videoiden ja tietokonepelien välityksellä. Tämä näkyy myös lapsen tuottamassa ja ilmaisemassa taiteessa, tarinoissa ja leikeissä. (Ruokonen ym. 2009, 51.)

Projektiopinnäytetyömme toiminnallisessa osuudessa lapset tuottivat omaa taidettaan luomalla satuhahmot tableteilla. Annoimme lapsille vapaat kädet satuhahmon luomiseen niin paljon kuin se oli käyttämämme ohjelman puitteissa mahdollista. Kannustimme jokaista lasta luomaan juuri sellaisen satuhahmon kuin he halusivat. Emme muokanneet heidän luomiaan hahmoja mitenkään emmekä arvostelleet. Näin ollen lapset saivat käyttää enemmän omaa mielikuvitustaan kuin silloin jos he olisivat saaneet valita satuhahmot jo olemassa olevista satuhahmoista. Näin pääsimme myös osalliseksi lasten ajatusmaailmaan siltä osin, että millaisia heidän omat sankarihahmonsensa ovat heidän mielikuvitusmaailmassaan.

4.1.4 Tutkiva ja kokeileva työtapa

Lapselle tutkiva ja kokeileva tapa oppia uusia asioita on luontaista. Lapsi on luonteeltaan utelias ja hänelle on luontaista ihmetellä ja kysyä häntä askarruttavista asioista. Tutkivassa oppimisessa on juuri tästä kyse: ihmettelemisestä ja kysymisestä, vastausten löytymisestä sekä ilmiön selittämisestä. Tähän myös aikuisen tulisi lasta kannustaa. Kun lasta kannustetaan ja tuetaan toteuttamaan hänen luontaisia tutkimusvalmiuksiaan, säilyy hänellä taito avoimeen ja tutkivaan asenteeseen. Tämä taito tukee häntä pärjäämään myös aikuisenakin erilaisissa toimintaympäristöissä. (Hujala & Turja 2017, 29–30.)

Vaikka oppiminen mielletään yksilölliseksi prosessiksi, korostuu tutkivassa oppimisessa yhteisöllisyyden tärkeys. Lasten kanssa tutkiva oppiminen alkaa tutkittavan ilmiön ihmettelystä. Lasten kanssa tähän voidaan tutustua esim. tarinan avulla. (Hujala & Turja 2017, 32.) Meidän projektiopinnäytetyössämme tutustuimme tutkittavaan ilmiöön eli teknologiaan ensin yhdessä miettimällä, mitä on teknologia. Keskustelimme lasten kanssa aiheesta ryhmänä, jolloin jokainen sai sanoa omia ajatuksia ja mielipiteitä, mutta samalla lapset myös oppivat kuuntelemalla muiden huomioita aiheesta. Sen jälkeen tutustuimme teknologiaan katsomalla sadun videotykin avulla. Sitten tutustuimme teknologiaan ja sen käyttöön tablettien avulla. Tutkivan oppimisen yksi periaate on juuri tämä: kun on ilmiö, johon ei ole vastausta tai riittävästi tietoa, lähdetään vastauksia ja tietoa etsimään ja ratkomaan ryhmänä. (Hujala & Turja 2017, 31.)

Kun lapsi oppii uusia asioita tutkimalla ja kokeilemalla, ymmärtää hän asiat konkreetian avulla paremmin, ja ne jäävät hänelle mieleen paremmin kuin jos aikuinen vain kertoo uudet asiat hänelle suullisesti. Tämä on tutkivan oppimisen suuri hyöty ja rikkaus. Tällöin lapsi tutustuu opittavaan aiheeseen myös syvällisemmin. Lasten huomio tulee kiinnittää tutkivassa oppimisprosessissa siihen, että miksi mitään asiaa tehdään, mikä on sen merkitys sekä kyseisen asian yhteys muihin asioihin. Lasten kanssa huomiota tulee kiinnittää myös heidän aikaisempiin käsityksiinsä kyseisestä asiasta. Näin lapset tulevat tutkimusprosessin kautta tietoisiksi omista ennakkokäsityksistään ja huomaavat kenties mahdolliset ristiriidat uuden tiedon ja omien käsitystensä välillä. (Hujala & Turja 2017, 33.)

Arviointi on yksi tärkeä elementti tutkivassa oppimisessa. Tutkivassa oppimisessa asetetaan tavoitteet oppimisprosessille. Kriittisellä arvioinnilla lapset yhdessä ohjaajan kanssa arvioivat tutkimusprosessinsa edistymistä ja tarvittaessa asettavat prosessille uusia tavoitteita. Arviointi voi liittyä myös siihen, että lapset arvioivat omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan omaan työskentelyteoriaansa liittyen. (Hujala & Turja 2017, 33.) Me keskitimme projektissamme arvioinnin siihen, miltä lapsista tuntui osallistua projektioinnäytetyömme toiminnallisiin osuuksiin. Tämä arviointi oli tärkeää siksi, että tavoitteenamme oli lasten oppimisen lisäksi se, että loisimme uusia käytänteitä ja työtapoja päiväkodille koskien teknologialaitteiden hyödyntämistä entistä tehokkaammin. Lasten antama arviointi työtavoista oli ensisijaisen tärkeää tälle kehittämistyölle.

On tärkeää tutkimusprosessin päätyttyä, että lapset esittävät tutkimustulokset muille lapsille ja vaikkapa vanhemmille. Tässä nousee esiin tutkivan oppimisen yhteisöllisyyden tärkeys sekä se, että tieto ei jää vain lapelle itselleen vaan se jaetaan myös muille. Tällöin lapsi oppii myös yhteiseen vastuuseen osaa misestaan ja tietämisestään. Kun lapset julkaisevat tuotoksensa muille, kasvattaa se häntä vastuullisuu teen. Yleensä tutkimusprosessiin liittyy se, että tutkija on tiedostaan jollekin vastuussa: koulussa opet tajalle ja päiväkodissa ohjaajalle. (Hujala & Turja 2017, 34.)

Me tutkimme lasten kanssa teknologialaitteiden monipuolista ja turvallista käyttöä. Projektimme lasten kanssa päättyi siihen, että lapset tekivät retken koulullemme, jossa lasten sadut esitettiin teknologian avulla koko ryhmälle. Näin lasten tutkimusprosessin tulokset esitettiin muulle ryhmälle sekä kyseisen päiväkotiryhmän henkilökunnalle. Tämä mielestämme myös tuki lapsiryhmän yhteisöllisyyttä sekä sitä, että lapset saivat yhdessä ihastella sitä, miten hyvin heidän prosessinsa onnistui ja miten hienon loppu tuloksen he saivat aikaan. Lähetimme lasten tuotokset myös päiväkotiryhmän lastentarhaopettajan sähköpostiin, josta hän sitten lähetti ne lasten vanhemmille. Näin lapset saivat myös kotona vanhempien kanssa katsoa ja keskustella siitä, mitä lapset olivat tutkineet ja tehneet.

4.2 Oppimisympäristöt

Oppimisympäristön varhaiskasvatuksessa on oltava lapsen ikä- ja kehitystason huomioonottava, mutta myös kehittävä, opettava, turvallinen ja terveellinen. Toimitilojen ja toimivälineiden on oltava asianmukaisia. Oppimisympäristö -käsitteellä varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista ympäristöä. Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että tavoitteet, joita on laadittu varhaiskasvatukselle, on mahdollista toteuttaa. Tiloissa toimitaan joustavasti eri kokoisissa ryhmissä huomioiden jokaisen ryhmän jäsenen mielipide. Tämä edistää lapsen keskittymiskykyä ja myös lapsilähtöistä toimintaa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään varhaiskasvatuksessa tarkoituksenmukaisesti, ja ne ovat osa lasta osallistavaa monipuolista oppimisympäristöä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 31–32.)

Kun pienet lapset oppivat uusia asioita, se tapahtuu erilaisten kokemusten, ihmisten ja materiaalien kanssa vuorovaikutuksessa. Hyvä oppimisympäristö on sellainen, mikä vastaa lasten kehitystasoa ja haastaa kehitystä eteenpäin, sekä herättää lapset kiinnostumaan uusien asioiden tutkimisesta ja ratkaisemaan ongelmia. Varhaiskasvattajat, lapset ja heidän huoltajansa voivat yhdessä suunnitella ja kehittää pedagogista ympäristöä. Hyvän oppimisympäristön elementtejä ovat lasten elämään liittyvät todelliset asiat ja aiheet. Lapset tarvitsevat konkreettista toimintaa, jotta he pystyvät ymmärtämään kirjainten, numeroiden ja symboliikan merkityksiä. Lasten motivaatiota ja mielekkyyttä lisää aktiivinen toimiminen heidän todelliseen elämäänsä liittyvien asioiden parissa. Lähiympäristön elementit huomioidaan varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 94–95.)

Suunniteltaessa oppimisympäristöjä varhaiskasvatukseen on huomioitava eri näkökulmat. Kehityspsykologian avulla pyritään ymmärtämään lapsen pedagogista ja fyysistä ympäristöä. Huomioidaan lapsen yksilöllinen sekä koko ryhmän kehitystaso. Sisältöaluekohtaiset tiedot huomioidaan oppimisympäristössä niin, että lapsille on vapaasti saatavilla erilaisia välineitä eri varhaiskasvatuksen sisältöalueilta, joista lapset voivat itse huolehtia. Oppimistoimintojen merkityksellisyys lapselle toteutuu tutussa oppimisympäristössä, jota lapsi kokee hallitsevansa. Lapselle tulisi antaa mahdollisuus valita eri toimintojen välillä sekä valita eri välineitä. Aikaa tutkimiseen tulisi olla riittävästi. Oppimisympäristöt syntyvät lasten kiinnostusten kohteiden pohjalta, ja eri teemojen olisivat hyvä näkyä eri tiloissa varhaiskasvatuksessa. Kehityksen ja oppimisen jatkuvuuden perspektiivi näkyy oppimisympäristössä niin, että oppimisympäristön tulisi muuttua jatkuvasti lapsen kehityksen ja oppimisen mukana. Hyvä oppimisympäristö

on lapsen mielenkiinnon herättäjä uusien taitojen ja tietojen opetteluun, ja se haastaa lasta kehittymään. (Hujala ym. 2007, 95–96.)

Lasten leikkitaloissa tulisi olla erilaisia leikkivälineitä, jotka jäljittelevät oikeita teknologialaitteita tai ovat oikeita käytöstä poistuneita teknologialaitteita. Ne innostavat lapsia leikkimään erilaisia roolileikkejä ja toimimaan teknologian käyttäjinä, huoltajina, suunnittelijoina, valmistajina tai keksijöinä leikeissään. Nämä vahvistavat lasten itsetuntoa ja identiteettiä teknologisina toimijoina. (Hujala ym. 2011, 201–202)

Tekniikan museon: Pienten paja -kehityshankkeessa oli tavoitteena saada alku- ja esiopetuksessa olevat lapset havainnoimaan ja ymmärtämään kehittävien oppimisympäristöjen ja toimintamallien avulla teknologiaa ympärillään omassa arjessa oman kehitysvaiheen mukaisesti. Lapsi löytää tutkivan oppimisien keinoin teknologiaa ja teknologian keksimisen vaiheita erilaisissa ympäristöissä. Hankkeessa oli kehitetty liikkuva oppimisympäristö, Tekniikan tarinamatto, joka toimii hankkeen käyntikorttina, palveluna ja kokeilualustana menetelmille. Tavoitteena oli, että lapsi oppii leikin ja erilaisten elämysten kautta eri menetelmiä käyttämällä ymmärtämään, havainnoimaan, kokeilemaan ja kehittämään teknologiaa omassa lähiympäristössään. Keskeinen ajatus oli, että tekniikka kuuluu kaikille, iästä ja elämäntilanteesta riippumatta. Tekniikkaa ei tarvitse pelätä eikä pitää vieraana asiana. Kehityshanke oli Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama kehityshanke, joka toteutettiin vuosina 2012–2015. Tavoitteena oli tehdä esi- ja alkuopetusikäisille museossa käyville lapsille toiminnallinen elämys- ja oppimisympäristö. Hankkeen aikana kehitettiin toimintatapoja, joilla pystyttäisiin lisäämään niin kasvattajien kuin lastenkin käsitystä teknologiasta ja käsittelemään sitä varhaiskasvatuksessa ja kouluympäristössä. Tarinamatto oli vierailut eri päiväkodeissa ja kouluissa, ja siitä saatu palaute on ollut laajaa. Hankkeessa mukana ollut lastentarhanopettaja Kirsi Rehunen, on huomionut, että tarinamaton avulla lapsille on kehittynyt muun muassa kyky luokitella ja ajatella asioita, sekä huomioda ympärillään eri teknologiaa ja keskustella niistä. (Simo & Karttunen, 2015.)

5 PROJEKTITOIMINNAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Tässä luvussa käsittelemme sitä, miten projektiopinnäytetyömme suunnittelu lähti liikkeelle ja miten saimme idean projektillemme. Työmme tilaajaksi saimme Torkinmäen päiväkodin Kokkolasta. Yhteistyö päiväkodin henkilökunnan kanssa sujui koko projektin ajan sujuvasti. Kerromme myös tässä luvussa projektitoiminnan toteutuksesta ja interventioista tarkemmin.

5.1 Projektiopinnäytetyön suunnittelu

Opinnäytetyömme aihetta suunniteltaessa tiesimme, että teemme opinnäytetyön yhdessä ja haluamme molemmat varhaiskasvatuskelpoisuuden. Halusimme lisätä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä teknologian avulla. Mietimme, miten voisimme yhdistää tähän ajatukseen lasten interventiot, ja halusimme

hyödyntää Silmu-labraa opinnäytetyössämme. Silmu-labra on palvelumuotoiluosaamisen ja digitaalisuuden edistämiseksi Centria-ammattikorkeakoulussa kehitetty simulaatioympäristö ja ryhmätöskentelytila, joka mahdollistaa kuvan ja äänen yhdistämisen palveluideoiden ja tilanteiden esittämisen nopeaa kehittämistä ja kokeilemista varten (Centria 2019).

Olimme yhteydessä keväällä 2018 Torkinmäen päiväkotiin opinnäytetyöprojektimme tiimoilta. Torkinmäen päiväkoti oli heti innostunut lähtemään mukaan projektiin ja saimme heidät yhteistyökumppaniksemme työllemme. Meillä itsellä oli esittää esitys siitä, mitä haluamme tehdä ja miten. Projektisuunnitelmaa kirjoitimme kesän 2018 aikana, jolloin myös vierailimme päiväkodilla tutustumassa tiloihin ja otimme selvää, mitä teknologialaitteita siellä on käytössä. Päiväkodin puolelta ei muutostoiveita suunnitelmaamme tullut. Tutkimusluvan opinnäytetyöprojektimme saimme 24.8.2018. Pidimme neljä toiminnallista interventiota päiväkodilla marraskuussa 2018, ja viides interventio oli retki Centria-ammattikorkeakoulun Silmu-labraan.

5.2 Projektiopinnäytetyön toteutus

Toteutimme projektiopinnäytetyömme interventiot Torkinmäen päiväkodin yhden ryhmän viisivuotiaille lapsille sekä ryhmän varhaiskasvattajille. Projektissa hyödynsimme teknologiaa lasten interventioissa, henkilökunnan interventiossa, huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä palautteiden ja alkukyselyjen ottamisissa. Viisivuotiaat valikoituivat projektiopinnäytetyöhömme, koska viisivuotiaita oli suuri määrä päiväkotiryhmässä, jossa suoritimme opinnäytetyömme interventiot. Lisäksi mietimme lasten ikä- ja kehitystasoa suunnitellessamme interventioita, ja viisivuotiaat lapset tuntuivat sopivalta interventioittemme tavoitteiden toteutumista ajatellen.

Viisivuotiaalla lapsella on voimakas mielikuvitus, ja hän kertoo mielikuvituksellisia tarinoita. Hänelle on rooli- ja mielikuvitusleikit ovat mieluisia. Viisivuotiaalla on aiempaa parempi ymmärrys siitä, mikä asia on kuviteltua ja mikä on totta. Ihmisperroksissa on jo vartalo ja muita erilaisia yksityiskohtia. Lapsen hienomotoriikka on jo hyvin pitkälle kehittynyttä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 61–62.)

5.3 Toiminnalliset interventiot lapsille

Toteutimme lasten neljä interventiota päiväkodilla yhden viikon aikana. Tavoitteenamme viikolle oli tehdä lasten omat sadut interventioiden aikana teknologiaa hyödyntäen. Ensimmäisessä interventiossa

lapsille esittelimme lapsille itsemme. Kerroimme lapsille, mihin tarvitsemme heidän osallisuuttaan ja mitä tulemme tekemään. Lapset olivat innoissaan tulevasta viikosta ja olivat valmiita yhteistyöhön kanssamme, jotta saamme yhdessä tehtyä lasten omat sadut teknologian avulla. Ensiksi halusimme kiinnittää lasten huomiota teknisiin laitteisiin. Nimesimme ryhmän tiloissa olevia laitteita yhdessä lasten kanssa. Lapset tunnistivat tietokoneen, puhelimen, tabletin ja videotykin teknisiksi laitteiksi. Lisäksi he osasivat nimetä television tekniseksi laitteeksi. Mietimme yhdessä niiden turvallista käyttöä. Lapset toivat esille, miksi laitteet pitää sammuttaa, jos niitä ei enää käytä. Lisäksi esille nousi se, että jos kuvaa toisia ihmisiä eri laitteilla, pitää aina kysyä lupa ihmiseltä siihen.

Katsoimme videotykiä sadun yhdessä (KUVA 1). Tämän jälkeen jaoimme ryhmän pienryhmiin. Jokainen lapsi sai ottaa itse päiväkodin tableteilla kuvia. Yhdessä mietimme, mitkä lasten ottamat kuvat olivat hyviä ja mitkä eivät. Mietimme yhdessä, miksi kuva oli hyvä tai huono. Lapset saivat poistaa pilalle menneitä kuvia. Tavoitteenamme ensimmäiselle interventiolle oli, että lapset oppisivat ymmärtämään mitä tekniset laitteet ovat ja miten niitä käytetään turvallisesti, sekä oppia tabletin käyttöä. Onnistuimme ensimmäisen päivän tavoitteissa, sillä lapset ymmärsivät mitä tekniset laitteet ovat ja osasivat nimetä niitä tilasta. Lisäksi lapset ymmärsivät sen, miten laitteita käytetään turvallisesti. Tabletin käyttö ja sillä kuvien ottaminen ja poisto onnistui jokaiselta lapselta.

KUVA 1. Viisivuotiaat ensimmäisessä interventiossa

Toinen interventio tehtiin lasten kanssa pareittain. Henkilökunta jakoi parit, koska he kokivat, että tuntevat lapset ja tietävät, miten parit mahdollisesti toimivat yhdessä. Ajan säästämisen takia päädyimme kuitenkin siihen, että otimme kaksi paria kerrallaan työskentelemään (KUVA 2). Tavoitteenamme oli,

että lapset luovat pareittain satuhahmon tabletilla sovelluksen avulla. Totesimme kuitenkin, että lapset osaavat käyttää tablettia hyvin edellisen intervention perusteella. Tabletteja oli käytössä monta, joten päädyimme siihen, että jokainen lapsi luo oman satuhahmon. Jokainen lapsi sai näin toteuttaa omaa taiteellisuuttaan paremmin, tekemällä satuhahmon aivan itse (KUVA 3). Kaikki lapset saivat luotua tabletin avulla oman satuhahmon, ja tabletin käyttö oli hallittua.

KUVA 2. Lapset luomassa omia satuhahmoja tableteilla

KUVA 3. Yksi lasten satuhahmoista

Kolmannen intervention tavoitteena lapsille oli opetella ääninauhurin käyttöä, ja lapset saivat kertoa oman sadun pareittain ääninahurille, jossa edellisessä interventiossa tehdyt lasten satuhahmot seikkailivat. Laitoimme lapsille esille heidän henkilökohtaiset satuhahmonsia kertomisen tueksi tabletteihin

(KUVA 4). Käytimme äänittämiseen tabletin ääninauhurisovellusta. Ajatuksenamme oli, että annamme lasten vapaasti kertoa, emmekä ohjaa lapsia millään tavalla. Kävi kuitenkin ilmi, että tätä menetelmää päiväkodissa ei oltu toteutettu paljon syksyn aikana ja osaa lapsista jännitti puhua ääninahurille. Kun kertomusta ei alkanut tulla pareilla luonnostaan, aloimme esittää kertomisen aikana apukysymyksiä, jolloin lapset alkoivat kertoa satua paremmin. Tavoitteemme tälle interventiolle toteutui, vaikka se ei mennyt niin kuin alun perin suunnittelimme. Lapset saivat kuitenkin kerrottua sadut ja oppivat puhumaan ääninahurille.

KUVA 4. Lapset kertomassa satua ääninahurille

Neljännän päiväkodilla tehtävän intervention tavoite oli taustan valitseminen satuhahmolle ja sadulle. Alkuperäinen ideamme oli, että jokainen pari valitsee yhden taustan. Päädyimme kuitenkin siihen, että jokainen pari valitsee useamman taustan, jotta voimme käyttää tarvittaessa useampaa taustaa satua kootaessa. Työskentelimme lasten kanssa pareittain. Aloitimme interventiot kuuntelemalla edellisen intervention sadun, jonka pari oli tehnyt. Kysyimme lapsilta sadun kuuntelemisen jälkeen, missä satuhahmot seikkailevat, ja etsimme lasten ajatusten pohjalta sopivia taustoja internetistä kuvahauulla (KUVA 5). Lapset saivat itse valita mieleisensä taustat saduille. Lapset keksivät nopeasti, millaisia taustoja haluavat satuhahmoille ja pienetkin yksityiskohdat tulivat esille satuja kuunnellessa. Tavoitteemme tälle interventiolle toteutui, sillä lapset osasivat nopeasti päättää, minkälaisia taustoja kertomukselleen haluavat, ja taustat sopivat hyvin sadulle ja satuhahmolle.

KUVA 5. Lapset valitsemassa taustoja

Viides interventio tapahtui Centria-ammattikorkeakoululla Silmu-labrassa, jonne lapset ja ryhmän henkilökunta tekivät retken (KUVA 6). Tavoitteemme viimeiselle interventiolle oli, että lapset havainnoivat sen, mitä he ovat viikon aikana tehneet ja ymmärtävät, mitä kaikkea teknologiaa hyödyntäen voi saada aikaan, katsomalla omat valmiit sadut Silmu-labrassa (KUVA 7). Alkuperäinen suunnitelmamme oli, että kaikki lasten viisi interventiota tapahtuisi samalla viikolla. Se ei kuitenkaan toteutunut, sillä saimme Silmu-labran varattua vasta seuraavalle viikolle. Viimeinen interventio tapahtui siis viikon myöhemmin, kuin olimme suunnitelleet. Tämä osoittautui kuitenkin toimivaksi aikatauluksi, sillä meille itsellemme jäi enemmän aikaa koota lasten sadut Silmu-labraan soveltuviksi. Suunnitelmastamme poiketen päiväkodilta esitettiin toive, että voiko koko lapsiryhmä tulla Centrialle katsomaan valmiit sadut. Tämä järjestely sopi meille. Tavoitteemme interventiolle toteutui, vaikka suunnitelmiin tuli muutoksia aikataulullisesti ja lapsiryhmän lapset, jotka eivät osallistuneet satujen tekemiseen, osallistuivat myös tähän interventioon.

Lasten katsoessa omia satuhahmoja Silmu-labrassa jokainen tunnisti oman sadun ja heidän oli vaikea pysyä hiljaa ja kuunnella satuja. Satujen näkeminen isolta näytöltä oli lapsista jännittävää. Kun olimme katsoneet valmiit sadut Silmu-labrassa lasten kanssa, projektiin osallistuneet lapset jäivät tilaan. Jokainen projektiin osallistunut lapsi palkittiin Teknologiakorkeakoulu-diplomilla (KUVA 8) uusien taitojen oppimisesta reippaalla asenteella. Diplomien lisäksi lapset saivat Centria-logolla varustetut kangaskassit ja kynät.

KUVA 6. Koko lapsiryhmä tulossa Centrialle

KUVA 7. Lapset katsomassa omia satuja Silmu-labrassa

KUVA 8. Teknologiakorkeakoulu-diplomi

5.4 Interventio päiväkodin henkilökunnalle

Tavoitteemme henkilökunnan interventiolle oli, että he hallitsevat Silmu-labran käytön ja voivat soveltaa sitä työssään tulevaisuudessa. Alkuperäinen ajatuksemme oli, että Centrian työntekijät, jotka vastaavat Silmu-labran toiminnasta, voisivat yhdessä meidän kanssamme lähteä päiväkodille pitämään päiväkodin ryhmän työntekijöille infon aiheesta ennen lasten interventioita. Tavattuamme Silmu-labrasta vastaavat työntekijät, päätimme heti tapaamisen jälkeen, että voisimme hyödyntää teknologiaa henkilökunnalle tehtävässä interventiossa ja saimme idean, että teemme lyhyen esittelyvideon, josta ryhmän henkilökunta näkee, mitä lasten interventioissa tapahtuu. Kuvassimme itse lyhyen esittelyvideon interventioista, joissa kohta kohdalta kerrottiin, mitä interventioissa tapahtuu: 1. Lapset luovat satuhahmot tableteilla. 2. Sadun kertominen ääninauhurille. 3. Taustan valitseminen satuhahmoille 4. Satuhahmo, ääni ja kuva yhdistetään. 5. Valmis satu katsotaan Silmu-labrassa. Saimme lisäksi Silmu-labran vastaavilta työntekijöiltä videon, jossa siirrettävää Silmu-labraa kasataan. Lähetimme päiväkodin ryhmän henkilökunnalle videot ryhmän puhelimen WhatsApp-ryhmään ennen lasten interventioita. Ajatuksena oli että, henkilökunta pystyy katsomaan videot juuri silloin, kuin heille itselle sopii ja vaikka moneen kertaan ymmärtääkseen, mitä teemme interventioissamme lapsille.

Toimme esille henkilökunnalle ajatuksia siitä, miten he voivat soveltaa Silmu-labra ideaa työssään, esimerkiksi käyttämällä päiväkodin tietokoneesta löytyviä ohjelmia. Lisäksi lähetimme linkin erään päiväkodin simulaatio toteutuksesta päiväkodin olemassa olevilla välineillä ja materiaaleilla, lasten viimeisen intervention jälkeen. Tavoitteemme henkilökunnan interventiolle oli suuri ja vaati paljon henkilökunnan omaa aktiivisuutta ja kiinnostusta asiaan. Silmu-labran käytön hallitseminen ei toteutunut, koska sen opetteleminen ei ollut mahdollista. Annoimme kuitenkin ideoita toteuttaa Silmu-labra ideaa soveltaen päiväkodissa sieltä löytyvillä välineillä.

6 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Tässä luvussa käsittelemme opinnäytetyömme arviointeja: niiden menetelmiä ja tuloksia. Arviointeja kerätessämme hyödynsimme teknologiaa projektimme aiheeseen liittyen. Jokaisen intervention jälkeen keräsimme palautteen lapsilta. Henkilökunnalta keräsimme palautteen niin projektimme alussa kuin lopussakin. Huoltajien palautteen keräsimme projektimme lopussa. Palautteiden kerääminen mahdollisti projektimme toteutuksen ja tulosten arvioinnin.

6.1 Päiväkodin henkilökunnan alkukysely

Keräsimme henkilökunnan alkukyselyt sähköisesti Survey Monkey -sovellusta käyttäen (LIITE 1). Survey Monkey on verkkosivusto, jossa voi luoda sähköisiä kyselylomakkeita. Alkukyselyn antamiseen osallistui lapsiryhmän työntekijät anonymisti. Alkukyselyssä kysymyksiä oli neljä ja kysymykset olivat avoimia. Alkukyselyyn vastasi kaikki neljä lapsiryhmässä työskentelevää työntekijää.

Avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden ilmaista ajatuksiaan omin sanoin. Ne myös kertovat vastaajan tiedon aiheeseen liittyen ja kertoo, mikä on vastaajalle tärkeää. Esille tulevat myös vastaajan tunteen ja niiden voimakkuus. Esille tulevat myös motivaatioon liittyviä asioita ja vastaajan viitekehys. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 201.)

Päiväkodin työntekijät kokivat tämänhetkisessä omassa teknologiaosaamissa kehittämisen varaa ja halua oppia lisää laitteista ja monipuolistaa laitteiden käyttömahdollisuuksia. Yksi neljästä vastaajasta piti omaa teknologiaosaamista riittävän hyvänä. Yhdelle teknologiaosaaminen oli käsitteenä vieras, mutta mielenkiintoinen.

Osaan käyttää erilaisia laitteita ja hyödyntää niitä erilaisiin tilanteisiin jonkin verran. Haluaisin oppia lisää laitteista ja monipuolistaa niiden käyttömahdollisuuksia.
 Kehittämisen varaa
 Riittävän hyvä.
 Käsitteenä asia on vieras ja mielenkiintoinen.

Työntekijät kertoivat hyödyntävänsä vastaushetkellä teknologiaa kasvatustyössään dokumentoimiseen, valokuvaamiseen ja otettujen valokuvien katselemiseen, videoiden katselemiseen, musiikin kuunteluun ja pelien pelaamiseen. Yksi neljästä työntekijästä vastasi hakevansa itse tietoa ja ideoita netistä. Kaikki työntekijät mainitsivat dokumenttikameran.

Nettiä tulee käytettyä, esim. youtubesta näytetään lapsille videoita ja kuunnellaan musiikkia. Itse haen tietoa ja ideoita netistä. Dokumenttikameraa käytetään jonkin verran, esim. luetaan satuja. Ipadia käytän lähinnä kuvaamiseen. Vanhemmille lähetetään kuukausikirjeet ja tiedotteet sähköpostilla. Whatsappilla viestitellään vanhemmille ns. kiireelliset asiat. Dokumentointikamera, videot, Ipad. Dokumentoinnin avulla. esim. kuvat. Dokumentointikameraa hyödyntäen. Valokuvaamisen ja niiden katselun kautta, videoiden katselu, pelien pelaaminen ipadilla, dokumenttikamera, valotaulu. Mahdollisuuksia löytyy vaikka mihin, kunhan muistamme vain käyttää näitä.

Kolme neljästä työntekijästä vastasi hyödyntävänsä tutkivaa ja kokeilevaa työtapaa vastaushetkellä työsäään lapsilähtöisyyden kautta. Kaksi neljästä mainitsi lasten kiinnostusten kohteiden mukaan keskustelun ja pohtimisen sekä halun tarttua lasten ideoihin. Kahdessa vastauksessa nousi myös esille luonnon tutkiminen.

Suhtaudun uusiin ideoihin ja kokeiluihin positiivisella mielellä. Haluan tarttua lasten ideoihin. Tarkemmin en nyt osaa sanoa. Lapsilähtöinen toiminta ja lasten kiinnostuksen kohteiden mukaan keskustelemme ja pohdimme asioita. Meillä on käytössä retkillä luopit ja tutkimme luontoa ja keräämme luonnosta materiaaleja, joita hyödynnämme toiminnassa. Lapsilähtöisyyden kautta. Avoimin mielin. Lapset saavat esim. valotaulun avulla tutkia luonnosta löytyviä materiaaleja.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö määriteltiin kaikissa vastauksissa tapahtuvan kasvotusten, viestien avulla, sähköpostein ja Päikky-järjestelmän välityksellä. Päikky-järjestelmä on vanhemmille suunnattu lasten varhaiskasvatusaikojen suunnittelu ja seurantaohjelma (Kokkolan Varhaiskasvatuspalvelut 2018). Yhdessä vastauksessa mainittiin myös paperiset viestit huoltajille. Yksi vastaaja mainitsi, että huoltajat voivat nähdä päivän päätteeksi kuvia tabletilla päivän tapahtumista.

Päivittäiset keskustelut kasvotusten aamuisin ja iltapäivisin kun vanhemmat tuovat/hakevat lapsia. Vasukeskustelut ovat nyt juuri käynnissä. Sähköpostilla lähetetään tiedotteet ja kuukausikirjeet. Vanhemmat ilmoittavat lasten hoitoajat Päikky-ohjelmaan. Lasten poissaolot he ilmoittavat joko suoraan viestillä sinne Päikkyyn tai sitten WhatsApp -viestillä. Itse koen että erittäin hyvät, välittömät ja luottamukselliset. Kommunikoidaan kasvotusten, watsapin, puhelimen ja päikyn kautta. Avointa. Eniten tärkeimmällä tavalla kommunikoiden, eli kasvotusten arjessa. Käytämme sähköpostia, kirjallisia lappusia, tekstiviestiä ja watsappia kommunikointiin. Kuvia päivän tapahtumista vanhemmat voivat nähdä iPadilta päivän päätteeksi. Vanhempien kanssa kommunikoidaan kasvotusten, puheluiden, viestien, Päikyn ja sähköpostin välityksellä. Mielestäni vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on riittävää resursseihin nähden.

6.2 Lasten palaute

Keräsimme jokaisen intervention jälkeen lapsilta palautteet. Palautteet keräsimme monivalintakysymyksellä: pitikö lapsi, vai eikö pitänyt interventiosta. Halusimme pitää palautteiden keräämisen tarpeeksi ymmärrettävänä, toisensa poissulkevine kysymyksineen, jolloin lapsien on helppo valita hänelle sopiva vastaus. Halusimme hyödyntää myös palautteiden keräämisessä teknologiaa.

Monivalintakysymykset antavat vastaajan vastata kysymykseen niin, että vastauksia on sujuvaa vertailla. Vastaukset ovat myös ymmärrettäviä, niiden antaminen on helppoa, vastaaja myös tunnistaa asian helposti. Vastausten analysointi on helppoa, ja se onnistuu sujuvasti esimerkiksi tietokonetta hyödyntäen. (Hirsjärvi ym. 2010, 201.)

Ensimmäisen intervention palaute kerättiin jokaiselta lapselta yksitellen. Lapset saivat tableteilla kuvata videotykkiä, jos he pitivät, tai tietokonetta jos he eivät pitäneet interventiostamme. Palautteita saimme yhteensä 12. 11 lasta piti interventiosta ja yksi lapsi ei pitänyt interventiostamme. Toisen intervention palaute kerättiin lapsilta yksitellen tabletilla piirustusohjelman avulla (KUVA 9). Lapset saivat piirtää hymyilevät kasvot, jos he pitivät, tai surulliset kasvot jos he eivät pitäneet interventiostamme. Tästä interventiosta saimme palautteen yhteensä 14:ltä lapselta, joista kaikki antoivat positiivisen palautteen.

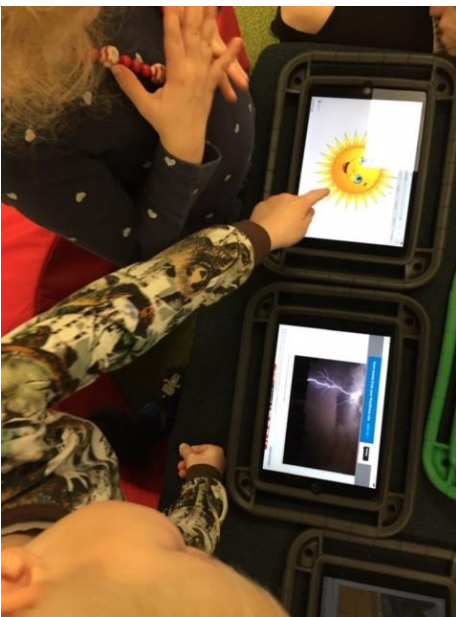
KUVA 9. Toisen intervention lasten palaute

Kolmannen päivän intervention palautteet kerättiin hyödyntäen ääninauhuria. Lapset saivat sanoa ääninauhurille, pitivätkö vai eivätkö pitäneet interventiosta (KUVA 10). 12 lasta antoivat tästä interventiosta palautteen. 10 lasta piti interventiostamme ja kaksi lasta ei pitänyt siitä.

KUVA 10. Lapset antamassa palautetta ääninauhurille

Neljännän intervention palautteen keräsimme lapsilta kuvien avulla. Jos lapset pitivät interventiosta, he näyttivät aurinkoa, jos taas eivät pitäneet, he näyttivät salaman kuvaa tablettilta (KUVA 11). Tästä interventiosta saimme 11 palautetta, jotka kaikki olivat positiivisia.

KUVA 11. Lapset antamassa palautetta

Viimeisen intervention palaute lapsilta kerättiin toiminnallisilla keinoilla. Jos lapset pitivät interventiosta, he saivat nousta kurkottamaan kattoa varpailleen, jos eivät pitäneet siitä, he saivat mennä kyykkyyn (KUVA 12). Tästä interventiosta yksi lapsi ei pitänyt ja 11 piti.

KUVA 12. Lapset antamassa toiminnallista palautetta

6.3 Huoltajien palaute

Huoltajien palautteet keräsimme teknologiaa hyödyntäen sähköisesti Survey Monkey sovelluksen avulla (LIITE 3). Lähetimme linkin huoltajien palautteeseen huoltajien WhatsApp-ryhmään, jonka olimme luo-
neet Viisivuotiaiden teknologiakorkeakouluun osallistuvien lasten huoltajille. Huoltajat oli lisätty ryhmään, jos he olivat siihen suostumuksen antaneet. Lähetimme palautelinkin viimeisen intervention jäl-
keen. Kysyimme huoltajilta neljä avointa kysymystä, joihin huoltajat pystyivät vastaamaan anonyymisti. Halusimme toteuttaa kysymyksen avoimina, jotta saisimme mahdollisimman paljon tietoa siitä, mitä huoltajilla on oikeasti sanottavana. Saimme määräaikaan mennessä neljä vastausta huoltajilta.

Huoltajat olivat kokeneet projektin seuraamisen kuvien ja linkkien avulla WhatsApp-ryhmässä oikein kivana, mukavana ja innostavana. Huoltajista oli mukava tietää, mitä lasten kanssa oli tehty ja mitä lapset puuhaavat, kun he itse ovat töissä. Seuraaminen koettiin myös helppona.

Oli innostavaa, mukavaa.

Erittäin helpoksi. Työpäivän aika on mukava nähdä mitä lapset puuhaa.

Oli kiva tietää, mitä olitte lasten kanssa tehneet.

Oikein hyvä homma

Teknologian aktiivisempi hyödyntäminen päiväkodin tiedonkulussa antoi huoltajille enemmän tietoa päiväkodin arjesta, mikä koettiin positiivisena. Huoltajista oli myös kiva nähdä, että lapset saavat jotain erilaista puuhaa päiville.

Se lisäsi tietoa, minkä koen positiivisena asiana.
 Oli kiva nähdä, että lapset saavat jotain erilaista puuhaa päivälle.
 Sai enempi tietoa.
 Ei mitenkään

Palautteen antaminen sähköisesti koettiin helppona, jos palaute pysyy lyhyenä. Sähköisessä palautteessa pidettiin myös siitä, ettei tarvitse muistaa palauttaa papereita takaisin.

Hyvä jos on lyhyt
 Ihan ok.
 Helppo tapa. Ei tarvitse muistaa palautella paperiversiota.
 Helppo

Huoltajilta tuli myös positiivista palautetta siitä, että projekti oli mukavaa vaihtelua päiväkotipäivään ja lapset olivat pitäneet opinnäytetyöprojektistamme paljon.

Ei muuta. Kiitos paljon!
 Erittäin mukavaa normaaliin päiväkotipäivään. Meillä kotona puhuttiin rosvo naamioista 😊👍
 Kiitos mukavasta projektista. Meillä se oli ainakin tykätty!
 No tenavat ainakin pitivät tästä projektista.

6.4 Päiväkodin henkilökunnan palaute

Keräsimme henkilökunnan palautteen sähköisesti Survey Monkey sovellusta käyttäen (LIITE 2). Palautteen antamiseen lapsiryhmän työntekijät osallistuivat anonymisti. Lähetimme sähköisen osoitteen palautteeseen työntekijöille, kun kaikki lasten interventiot oli tehty. Esitimme viisi avointa kysymystä. Palautteeseen vastasi neljä työntekijää.

Käyttämämme menetelmät eivät lisänneet työntekijöiden tietoutta teknologian hyödyntämisestä työssään. Kolme neljästä vastasi, etteivät päässeet seuraamaan tuokioita. Interventiot herättivät yhden työntekijän siihen, että tabletteja voisi käyttää enemmän.

En ollut tuokioissa mukana
 Ikävä kyllä en ollut seuraamassa tuokioita. Olin mukana vain silmulabrassa katsomassa valmiin työn.
 En päässyt seuraamaan tuokioita.
 Ei ehkä lisännyt tietoutta mutta herätti siihen, että muistettaisiin käyttää enemmän padeja.

Opinnäytetyöprojektimme sai työntekijät miettimään teknologialaitteiden monipuolisempaa käyttöä päiväkodin arjessa. Kahden vastauksen mukaan teknologiakasvatusta vahvistava toiminta jatkuu päiväkodissa samalla tavalla kuin ennenkin. Yhdessä neljästä vastauksesta kävi ilmi, että teknologiakasvatusta vahvistavaa toimintaa kehitetään jatkuvasti ja laitteita pyritään käyttämään enemmän jatkossa.

Sitä kehitämme jatkuvasti
 Dokumentoiden Ipadilla kuten ennenkin.
 Samalla tavoin kuin aiemminkin. Lapsille on mm. järjestetty aikaisemmin ryhmässämme kuvauskurssia ja kuvaaminen on heille ollut luontevaa osa arkea.
 Pyritään käyttämään laitteita enemmän.

Teknologian käyttö kommunikointivälineenä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä vaikutti yhteistyöhön positiivisesti, sillä kaksi neljästä vastaajasta kertoi, että huoltajat vaikuttivat innostuneilta ja pitivät siitä, että päivän aikana tuli kuvia lasten tekemisistä. Yksi vastaaja pohti, että sitä voisi kokeilla uudelleen, mutta tarkat tietosuoja-asiat mietityttävät. Kaksi neljästä ei osannut vastata kysymykseen.

En osaa sanoa
 Vanhemmat vaikuttivat innostuneilta.
 En osaa sanoa,
 Vanhemmat tykkäsivät, kun päivän aikana tuli kuvia lapsen tekemisistä. Tämä laittoi pohtimaan, että tulisiko tällaista käyttää useimminkin. Tarkka tietosuoja vain mietityttää.

Saimme positiivista palautetta siitä, että projektimme idea oli kiva ja lapset tykkäsivät opinnäytetyöprojektistamme, kun saivat jotain erilaista päiväkotiarkeensa. Silmu-labrassa vierailu oli koko ryhmälle hieno asia. Palautteiden mukaan olisimme voineet tiedottaa työntekijöille enemmän siitä, mitä lapset tekivät meidän kanssamme päivittäin. Yksi vastaajista kuitenkin mainitsee, että ei itse ollut aktiivinen asian suhteen.

Kiva idea ja mukava kun saimme käydä katsomassa sadut koko porukalla. Itse en ollut tuokioissa mukana enkä muutenkaan opinnäytetyöstä ollut kovinkaan tietoinen, en ollut itse aktiivinen asian suhteen. Tiedotusta enemmän ainakin meille työntekijöille olisi ollut mukava saada.
 Hyvin, lopun nähneenä. ;)

En päässyt seuraamaan opinnäytetyön toteutusta.

Lapset olivat innoissaan ja tykkäsivät projektista. Meille hlökunnalle olisi voinut avata vielä enemmän sitä, että mitä lasten kanssa aina teitte päivittäin. Kiitos projektista, se toi mukavasti erilaista toimintaa lasten arkeen.

6.5 Tulokset

Asetimme henkilökunnan ja huoltajien palautekyselyille aikataulun, jolloin kyselyihin oli viimeistään vastattava. Muistutimme viestien avulla vastaamaan palautekyselyihin, jotta saisimme riittävästi materiaalia tulosten arvioimiseen. Päiväkodin henkilökunta vastasi hyvin palautekyselyyn, mutta huoltajilta olisimme toivoneet enemmän vastauksia. Saimme päiväkodin lapsiryhmän lastentarhanopettajalta päivittäin hänen omia havaintojaan, ja jaoimme myös omia havaintojamme lasten interventioista. Olisi kuitenkin ollut hyvä, jos olisimme varanneet joka päivälle tietyn ajan, jolloin käymme yhdessä läpi sen päivän intervention kulkua. Näin me olisimme saaneet välitöntä palautetta päivittäin itsearviointimme lisäksi, ja lapsiryhmän työntekijät olisivat osallistuneet ja sitoutuneet paremmin interventioidemme seuraamiseen.

Saatuamme vastaukset palautekyselyille, analysoimme molemmat vastauksia ensin yksin. Tämän jälkeen kokosimme ajatuksemme yhteen ja teimme yhteenvedon vastauksista. Henkilökunnan palautekyselyssä tuli ilmi, että henkilökunta ei saanut uutta tietoa teknologialaitteista, mutta sai miettimään laitteiden monipuolisempaa käyttöä arjessa. Teknologian hyödyntäminen huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä sai positiivista palautetta, ja sai miettimään, miten he voisivat jatkaa samanlaista toimintaa tulevaisuudessa.

Projektiopinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää viisivuotiaiden lasten teknologiaosaamista Torkinmäen päiväkodissa ja vahvistaa huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Koemme, että saimme projektiopinnäytetyömme ansiosta henkilökunnan miettimään, miten teknologiaa voisi monipuolisemmin hyödyntää päiväkodin arjessa. Vaikka henkilökunta ei oppinut mitään uutta teknologiasta, he varmasti alkoivat miettimään, miten eri toimintoja voi yhdistää teknologiaa hyödyntäen ja miettimään miten sitä voi soveltaa lapsen ikä- ja kehitystason huomioiden. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö teknologiaa hyödyntäen lisäsi huoltajien tietoisuutta päiväkodin arjesta. Huoltajien palautteiden perusteella huoltajat pitivät siitä, että päivän aikana sai tietoa siitä mitä lasten kanssa tehdään, ja se lisäsi myös tietoutta päiväkodin arjesta. Lapset kokivat teknologialaitteiden käytön mielekkäänä ja ymmärsivät, mitä olivat teknologiaa hyödyntäen saaneet aikaan. Lapset myös oppivat ymmärtämään, mitä on teknologia ja teknologialaitteet sekä niiden turvallinen käyttö.

7 POHDINTA

Projektiopinnäytetyömme lähti liikkeelle nopeasti, kun Kokkolan varhaiskasvatus tilasi opinnäytetyömme. Keskinäinen yhteistyömme sujui koko projektin ajan ongelmitta. Käytännön järjestelyt onnistuivat ja yhteistyö päiväkodin kanssa oli sujuvaa. Päiväkoti oli avoin ideoillemme ja tuki meitä niissä. Saimme toteuttaa projektimme omien ideoidemme pohjalta.

Projektiopinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää viisivuotiaiden teknologiaosaamista Torkinmäen päiväkodissa. Pidimme Torkinmäen päiväkotiryhmän viisivuotiaille lapsille viisi interventiota. Interventiot sujuivat hyvin, ja olimme sopineet päiväkodin ryhmän lastentarhanopettajan kanssa käytännön järjestelyistä käymällä päiväkodilla ennen interventioita. Pieniä muutoksia suunnitelmiin tuli, mutta pystyimme joustamaan ja muuttamaan suunnitelmia tilanteiden mukaan. Meidän oli kuitenkin helppo toteuttaa interventiot, koska olimme suunnitelleet ne valmiiksi hyvin. Lasten palautteet keräsimme jokaisen intervention jälkeen jokaiselta lapselta erikseen monivalintakysymyksellä. Vastaukset olivat lapsilta positiivisia, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Olisimme voineet lisätä vastausvaihtoehtoihin kohdan ”en tiedä”, jolloin olisimme voineet saada monipuolisempia vastauksia lapsilta ja olisimme voineet esittää jatkokysymyksiä sanallisesti. Tämä olisi voinut kehittää meitä enemmän ymmärtämään sitä, miten lapset kokivat interventiomme.

Jaoin tehtäviä päiväkodin henkilökunnalle ja kerroimme etukäteen, että henkilökunta saa vapaasti liikkua ja tulla katsomaan toimintaamme lasten interventioiden aikana. Haastetta toi kuitenkin se, että interventioihin osallistuivat vain viisivuotiaat ja työskentelimme paljon pienryhmissä, joten muun henkilökunnan vastuulla olivat ne lapset, jotka eivät osallistuneet interventiosta. Tämä selittää osaksi sen,

miksi työntekijöiden palautteissa mainitaan se, että he olisivat halunneet tietää enemmän siitä, mitä päivän interventiossamme tapahtuu. Olimme kuitenkin lähettäneet ennen lasten interventioita päiväkodin WhatsApp-ryhmään videon, jossa kävi ilmi se, mitä viikon aikana tapahtuu. Lisäksi ryhmän lastentarhanopettajalle lähetimme opinnäytetyömme projektisuunnitelman, jossa kävi ilmi kaikkien interventioiden sisällöt ja tavoitteet. Lisäksi kävimme ryhmän lastentarhaopettajan kanssa läpi joka päivä, mitä tulemme seuraavana päivänä lasten kanssa tekemään. Emme kuitenkaan informoineet ryhmän jokaista työntekijää erikseen. Yksi työntekijän palaute kertoi kuitenkin, että hän ei itse ollut aktiivinen. Tämä voi selittää epätietoisuuden projektimme kulusta.

Tavoitteemme vahvistaa huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen tapahtui päiväkodin puhelimitse luomamme WhatsApp-ryhmän avulla niiden huoltajien kanssa, joiden lapsi oli mukana interventioissa jos huoltajat olivat suostumuksen siihen antaneet. Tarkoituksenamme oli, että huoltajat kommentoivat vapaasti päivän aikana lähettämiimme kuviin ja linkkeihin, mutta huoltajat eivät kuitenkaan aktivoituneet kommentoimaan, vaikka yritimme luoda rentoa viestittelyä ryhmään julkaisemalla esimerkiksi hymyileviä kasvoja viestien lomassa. Kirjoitustyyliimme oli myös rento ja pyrimme kirjoittamaan huoltajille rennosti mutta luotettavasti. Huoltajien palautteitakin saimme odotettua vähemmän, mutta palautteet olivat kannustavia ja positiivisia. Olisimme odottaneet runsaammin palautteita sähköisen palautteen myötä. Emme kuitenkaan muistaneet mainita huoltajille sitä, että palautteet näkyvät meille anonyymisti, mikä olisi voinut lisätä vastauksien määrää.

Sosionomin varhaiskasvatusosaamisemme kehittyi projektimme aikana koko ajan. Saimme ammatillista varmuutta ohjaustyöhömme. Projektin alussa koimme epävarmuutta siitä, että kuinka saamme hallittua meille vieraan lapsiryhmän ja kuinka samaan aikaan kykenemme huomioimaan jokaisen lapsen yksilöllisesti toiminnallisten interventioidemme aikana. Ensimmäisessä interventioissa niin lapset kuin aikuisetkin olivat hieman jännittyneitä siitä, mitä projektimme aikana käytännössä tehdään. Kun lapset huomasivat, että toiminta on mielenkiintoista ja tutut lapset ovat heidän kanssaan sitä toteuttamassa, ilma-
piiri rentoutui ja ohjaamisemme helpottui. Koimme myös, että koska meitä oli koko ajan kaksi ohjaajaa paikalla, kykenimme antamaan jokaiselle lapselle yksilöllistä ohjaamista tarvittaessa. Ohjausosaamisessa varhaiskasvatuksessa on tärkeää huomioida lasten ikä- ja kehitystaso. Tätä jouduimme pohtimaan projektissamme paljon. Koimme haasteena sen, miten osaamme viedä teknologian aiheena lapsen ikätasolle. Onnistuimme tässä kuitenkin mielestämme hyvin. Lapset osasivat käyttää teknologialaitteita meidän ohjauksemme avulla ja saivat aikaan sen, mitä interventioille olimme asettaneet tavoitteiksi. Myös huoltajien kanssa tehtävä yhteistyöaitomme vahvistui projektin myötä. Olimme aktiivisesti vuorovaikutuksessa huoltajien kanssa projektimme toiminnallisen osuuden aikana. Alussa olimme epävarmoja siitä, mitä ja miten voimme huoltajille viestejä laittaa. Viestit laitoimme huoltajien WhatsApp-

ryhmään, jonka loimme projektimme alussa. Projektimme edetessä saimme itsevarmuutta kirjoittaa toiminnallisen osuuden kulusta huoltajille. Positiivisena asiana koimme sen, kun huoltajat toisinaan vastasivat viesteihimme. Opimme myös tiimityöskentelystämme paljon. Työskentelimme työparina koko projektimme ajan sekä päiväkodin muun henkilökunnan kanssa yhteistyössä. Tämä vaati meiltä sitä, että otimme niin toistemme kuin muunkin henkilökunnan mielipiteet huomioon. Kuitenkin koimme, että saimme pidettyä projektin hallinnan itsellämme, vaikka päiväkodin muun henkilökunnan kanssa tiiminä työskentelimmekin.

Kehittämisideana projektioinnäytetyöllemme näemme sen, että olisimme voineet ottaa projektiin mukaan koko päiväkotiryhmän emmekä pelkästään viisivuotiaita lapsia. Jos koko ryhmä olisi ollut mukana, olisimme osanneet jakaa työntekijöille enemmän vastuuta, ja myös he olisivat itse päässeet mukaan projektiin aktiivisemmin. Lisäksi kaikki huoltajat olisivat päässeet halutessaan mukaan keskusteluryhmään, jolloin huoltajien keskinäinen vuorovaikutus olisi varmasti lisääntynyt ja huoltajien ryhmähenki olisi kasvanut, mikä olisi vaikuttanut myös lapseen. Olisimme voineet myös rakentaa siirrettävän Silmu -labran päiväkodissa olevilla välineillä ja materiaaleilla, jolloin koko päiväkodin henkilökunta olisi voinut käydä katsomassa kuinka toteutamme projektiamme, ja he olisivat voineet viedä mallia eteenpäin oman ryhmänsä teknologiakasvatukseen. Käsittelimme projektioinnäytetyössämme Vantaan ja Ylöjärven malleja varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintätaitojen kehittämisestä. Emme löytäneet Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden vastaavia strategioita. Näimme Vantaan mallin hyvänä kehittämisideana myös Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalveluille. Näin henkilökunnan teknologiaosaaminen jokaisessa lapsiryhmässä pysyisi ajan tasalla, ja tämä vaikuttaisi myös lapsiryhmän toimintaan sekä huoltajien ja varhaiskasvatuksen väliseen yhteistyöhön positiivisesti.

LÄHTEET

Bronfenbrenner, U. 1979. The Ecology of human Development. Cambridge: Harvard University Press.

Centia ammattikorkeakoulu nettisivut, Silmu-labra. 2019. Saatavilla: <https://tki.centria.fi/tki-toiminta/kehittamisymparistot/silmu-labra>. Viitattu 4.4.2019.

Heikkilä, M., Välimäki, A-L. & Ihalainen, S-L. 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saatavissa: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>. Viitattu 11.2.2019.

Heinonen, H. Iivonen, E. Korhonen, M. Lahtinen, N. Muuronen, K. Semi, R & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Helenius, A & Lummelahti, L.2013. Leikin käsikirja. Juva: PS-Kustannus.

Hirsjärvi, S. Remes & P. Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.-16. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hujala, E. Puroila, A-M. Parpila & S. Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-Print.

Hujala, E & Turha, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Hujala, E & Turja, L. 2016. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3. painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Hujala, E & Turja, L. 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Järvinen, M. Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston kirjapaja Oy.

Kangassalo, M. 2001. Tietotekniikan mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Edita Oyj.

Kiilakoski, T. 2012. Kasvatus teknologisessa maailmassa. Tutkimus teknologisoituvasta kasvatuksesta. Helsinki: Unigrafia.

Koivula, M. Siippainen, A & Eerola-Pennanen, P. 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Tampere: Vastapaino Oy.

Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut. 2018. Saatavilla: https://www.kokkola.fi/palvelut/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/paikky/fi_FI/paikky/. Viitattu 4.4.2019.

Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopisto Oy.

Ruokonen, I. Rusanen, S & Välimäki, A-L. Toim. 2009. Taidekasvatus Varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Saariluoma, P. Kujala, T. Kuuva, S. Kymäläinen, T. Leikas, J. Liikkanen, L.A & Oulasvirta A. 2010. Ihminen ja Teknologia, Hyvän vuorovaikutuksen suunnittelu. Tampere: Tammerprint Oy.

Simo, M & Karttunen, M. 2015. Tekniikan tarinamatolla. Teknologian kasvatusmalli museoiden yleistyölle ja varhaiskasvattajille. Helsinki: Suomen museoliitto. Saatavilla: <https://tekniikanmuseo.fi/wp-content/uploads/2016/10/matto.pdf>. Viitattu 14.2.2019

Sosiaalialan varhaiskasvatus kompetenssit. 2016. Saatavissa: <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/7b605176-cddd-4bab-b0e4-3b99865d2fa2>. Viitattu 11.1.2019.

Survey monkey kyselytutkimukset. 2019. Saatavilla: <https://fi.surveymonkey.com/>. Viitattu 4.4.2019.

Sääkslahti, A. 2018. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Turja, L. Endepohls-Ulpe, M. & Chatoney, M. 2009. A conceptual framework for developing the curriculum and delivery of technology education in early childhood. *International Journal of Technology and Design Education* 19(4), 353-365.

Vantaan kaupungin sivistystoimi. 2015. Varhaiskasvatus tieto- ja viestintätekniiikan pedagogisen käytön strategia. Saatavissa: https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/123210_vaka-tvt-strategia-5.11-verkko.pdf. Viitattu 10.2.2019.

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018 540/2018. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>. Viitattu 10.2.2019.

Vesa, M. Viestintä ja vuorovaikutus Ylöjärven varhaiskasvatuksessa. 2018. Saatavissa: https://www.abilita.fi/asiakkaitamme/viestinta_ja_vuorovaikutus_ylojarven_varhaiskasvatuksessa.html. Viitattu 5.2.2019.

Vygotski, L. S. 1976/1933. Play and its Role in the Mental Development of the Child. Teoksessa J. Bruner, A. Jolly & K. Sylva (toim.) Play, its Role in Development and Evolution. New York:Basic Books, 537-554.

ALKUKYSELY PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÖILLE

1. Millä tavalla koet oman teknologiaosaamisesi työssäsi tällä hetkellä?
2. Millä tavalla hyödynnät teknologiaa kasvatustyössäsi tällä hetkellä?
3. Miten toteutat tutkivaa ja kokeilevaa työtapaa tällä hetkellä kasvatustyössäsi?
4. Millaista huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tällä hetkellä ja mitä kommunikointivälineitä käytätte?

PALAUTEKYSELY PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÖILLE

1. Miten pitämämme tuokiot lisäsivät tietouttasi teknologian hyödyntämisestä työssäsi?
2. Miten opinnäytetyömme sai sinut innostumaan teknologian käyttämisestä päiväkodin arjessa?
3. Miten teknologiakasvatusta vahvistava toiminta jatkuu päiväkodissanne?
4. Miten teknologian käyttö kommunikointivälineenä vaikutti huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön?
5. Miten teknologian käyttö vaikutti tutkivaan ja kokeilevaan työtapaan kasvatustyössäsi?
6. Miten mielestäsi onnistuimme ja mitä olisimme voineet tehdä toisin?

HUOLTAJIEN PALAUTEKYSELY

1. Millaisena koit projektimme seuraamisen kuvien ja linkkien avulla Whatsapp –ryhmässä?
2. Miten teknologian aktiivisempi hyödyntäminen päiväkodin tiedonkulussa vaikutti omaan tietoisuuteesi päiväkodin arjesta?
3. Millaisena koit palautteenannon sähköisesti?
4. Muuta huomioitavaa?